

Št. 175

**JANUAR
2021**

Št. člana_ice društva:

Časopis za brezdomstvo
in sorodna socialna vprašanja

PROSTOVOLJNI PRISPEVEK: 1 EUR

Polovico dobi član_ica društva.

KRALJI ULICE

Odgovorni in izvršni urednik:

Jean Nikolič

Tehnični urednik in oblikovanje:

Chris Hartke

Uredniški odbor:

Bojan Dekleva, Maja Vižintin, Špela Razpotnik

Sodelavci uredništva:

Taubi, Gregor B. Hann, Jurij Kunaver, Barbara Jozelj, Žiga Novak, Jasmina Memić, Špela Blatnik, Diego Menendes, Miha Čurman, Jan Omahne Femec

Grafična zasnova:

Karlo Medjugorac

Lektoriranje:

Mojca Pipan

Ilustracije:

Peter Kuntarič - Kunta, Miloš Dragojevič, Ban, Nik (posthumno)

Gašper Sojč, Mojca Fo, Rade Nikolič

Ovitek:

Prva stran: Nada Žgank (na fotografiji Finka)

Zadnja stran: #dežvobraz

Tisk:

Tiskarna Vovk

Izdajatelj:

Društvo Kralji ulice ISSN 1854-2654

Tiskano na okolju prijaznem papirju.

Prostovoljni prispevek za časopis je 1 EUR.

V primeru pošiljanja časopisa po pošti je prispevek za en izvod 2 EUR.

Celoletni prispevek za organizacije v Sloveniji znaša 24 EUR, v tujini pa 48 EUR.

Naslov uredništva:

Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana

Telefon: **059 022 503**

030 323 128 (SMS komentarnica)

E-pošta: **urednistvo@kraljiulice.org**

Spletna stran: **www.kraljiulice.org**

Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:

SI56 0510 0801 2105 010 odprt pri ABanki Vipava d. d.

PROJEKT PODPIRAJO:

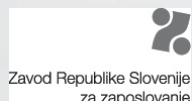
Mestna občina Ljubljana -- Ministrstvo za zdravje -- Mestna občina Maribor
Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti -- FIHO
Javni stanovanjski sklad MOL -- Javni medobčinski stanovanjski sklad Maribor
Stanovanjski sklad RS -- Zavod RS za zaposlovanje -- Ministrstvo za javno upravo

Od januarja 2007 je časopis Kralji ulice

član mednarodne mreže cestnih časopisov (INSP).

Mnenja avtorjev prispevkov

ne odražajo vselej mnenj uredništva.

Uvodnik:

BREZDOMSTVO IN TWIN PEAKS

Foto: osebni arhiv

Pred kratkim smo na internetu našli 50-minutni dokumentarni video avtorja Silva Terška z naslovom »Potepuhi, brezdomci, ljubljanski klošarji«, ki je na spletu dostopen že vsaj štiri leta. Podložen je z dobro prepoznavno glasbo iz kultne TV-serije Twin Peaks. Ta zveza je tudi povod za naslov tokratnega uvodnika. Twin Peaks so začeli predvajati leta 1990, video pa je nastal dve leti kasneje. Kadri se odvijajo v centru mesta, veliko ob Ljubljani, z ozadjem še neobnovljenih fasad in negentrificirane Ljubljane.

Skoraj 30 let!? 30 let je obdobje ene ali celo več kot ene generacije. To je dvakrat toliko, kolikor časa izhaja naš časopis in kolikor časa obstaja naše društvo – od leta 2005 dalje. In to obdobje približno sovпада z obdobjem neodvisne države Slovenije, večstranskega sistema, parlamentarne demokracije in gospodarske ureditve, ki temelji na prostem trgu. In leto 1992 je štiri leta za tem, ko se je odprla prva razdelilnica hrane v Ljubljani, in eno leto pred tem, ko se je odprlo prvo slovensko, to je ljubljansko zavetišče, ki je omogočalo prenočevanje brezdomcev. Tudi čas, ko beseda brezdomci še ni bila splošno uveljavljena (zato v naslovu videa »potepuhi« in »klošarji«) oz. poznana in ko tudi še ni bilo »Kraljev«.

Kaj pa se je v teh 30 letih spremenilo? Je bilo takrat kaj drugače? Da in ne. Pristop Silva Terška je videti nenavadno smel in nekako bolj avtorski v direktivnem vodenju pogovorov, svoje sogovornike pa jemlje zelo resno in se z njimi resno pogovarja o resnih temah. Verjetno mu tudi zato dosti poglobljeno odgovarjajo. Intervjuvani brezdomci so videti nenavadno zgovorni in iskreni, med njimi je eden s fakultetno izobrazbo, dober glasbenik, ki vmes ves čas igra na kitaro. Če smo nagnjeni k romantiziranju, bi lahko rekli, da so pač takrat bili boljši časi. Po drugi strani pa je videti vse enako kot danes. Namreč vse teme, ki jih avtor odpira: brezdomstvo in ljubezen; težke družinske razmere; brezdomstvo in zaposlitev; stiki z družino; prijateljstvo med brezdomnimi; položaj žensk na cesti; alkohol in (skoraj nič) droge; občutek nepodpore s strani socialnih služb in drugačen odnos policije (ki brezdomcev več ne zapira, tudi če sami to hočejo).

A vendar je nekaj tudi zelo drugače. Namreč obseg brezdomstva. V videu avtor nikjer ne odpira vprašanja obsega brezdomstva; ves čas se vrti okrog treh ali štirih brezdomnih in ne dobimo vtisa, da jih je v Ljubljani (bilo) kaj več in da bi bilo brezdomstvo kak večji problem. Nato pa je obseg brezdomstva v letih do danes bolj ali manj stalno rasel, in danes govorimo že o 4000–7000 brezdomnih v Sloveniji (obstajajo pa tudi dosti večje ocene). Temu porastu je sicer sledilo tudi povečevanje števila organizacij, ki se ukvarjajo z brezdomstvom, in količine denarja, ki ga država daje v ta namen. Vendar pa te organizacije pretežno le »gasio požar« in ne morejo vplivati na preprečevanje nastajanja novega brezdomstva. Ugotoviti moramo, da brezdomstvo za državo ni prednostna tema in da država ne kaže nobenega resnega namena, da bi poskušala oz. hotela brezdomstvo odpraviti. Brezdomstvo menda jemlje kot nekaj nujen spremljajoč pojav sedanjega kapitalizma, ki pa je narejen bolj po meri kapitala kot ljudi.

Bojan Dekleva

Ljubljanski klošarji: YT, <https://www.youtube.com/watch?v=17thxJ3minc>.

Kazalo:

- 2 **UVODNIK**
- 4 **SLIŠANJE GLASOV**
- 7 **ZGODOVINSKA RUBRIKA**
- 8 **TEREZA VUK: 14 DNI**
- 9 **TINE MOREŠ**
- 10 **FENOMEN ČEPEČIH SLOVANOV**
- 11 **CESTNA FILOZOFIJA**
- 12 **NEKAJ CESTNIH**
- 13 **ANEKDOTE IZ PRODAJE**
- 14 **STARKA**
- 15 **MARIBORSKA STRAN**
- 16 **DIEGO MENENDES: JAZ NISEM ODAVDE**
- 17 **SARIN DNEVNIK**
- 19 **ROCCA SPREMINJA SVET – GA LAHKO TUDI JAZ?**
- 20 **IN MEMORIAM: MARKO CEGLAR - KTM**
- 22 **KRALJEVI RECENZOR**
- 24 **ČESA SEM SE NAUČIL OD KORONE**
- 25 **IZZA REŠETK**
- 26 **RAZVEDRILLO**
- 27 **GIACOMOV FOTO KOTIČEK**
- 29 **OGLASNA DESKA**
- 30 **NAGRADNA KRIŽANKA**

PRAVILA PONUJANJA ČASOPISA

Ker želimo, da bi pri razširjanju časopisa Kralji ulice lahko sodelovalo čim več ljudi in da bi dosegel čim širši krog bralcev in bralk, je pomembno, da skupaj skrbimo za njegov dober ugled. Člani in članice društva, ki ponujajo časopis, ne predstavljajo le sebe, pač pa celoten projekt Kralji ulice.

Doslej so bili v javnosti zelo dobro sprejeti, mnogi bralci in bralke so pohvalili njihov pristop. Želimo si, da tako ostane tudi v prihodnje, zato člane in članice društva spodbujamo, da se držijo spodnjih pravil in tudi svojega občutka o tem, kako časopis še bolj približati našim bralcem in bralkam.

- Časopis ponujam na miren in nevsiljiv način.
- Drugim članom in članicam društva, ki ponujajo časopis Kralji ulice, izkazujem spoštovanje in se zavedam, da imajo ravno tako pravico do ponujanja časopisa.
- Z drugimi člani in članicami društva se miroljubno dogovarjam glede lokacije ponujanja časopisa.
- Morebitne nesporazume rešujem na miren in spoštljiv način.
- Med ponujanjem časopisa ne uporabljam alkohola in/ali drugih drog.

Pismo uredništvu:

SPOŠTOVANI!

Pišem vam, da hitreje mine čas in da to pisanje pride v svet. Najprej bi se ustavil pri članku Grimasa, avtorja Milana #065, ter ga podprl pri njegovi strpnosti. Gospod z Delom v roki verjetno pozna gospoda Kacina, ki je v pretekli zgodovini nadlegoval svojega kolega Hvalico v »neki« državni instituciji z zvinitim – najverjetneje – NeDelom. Čas je, da takemu vandalizmu naredimo konec.

Ugotavljam, da je razslojevanje v kapitalizmu tisto, kar privede do situacije, kakršna je trenutno v Sloveniji, zato podpiram Kralje ulice in dajem predlog za širitev prodajnih mest tudi v druga slovenska mesta. Kralji ulice bi po mojem morali imeti sedež v parlamentu, pa ne samo enega, tako bi se konstituirali kot socialna stranka zapostavljenih, prezrtih in ustrahovanih. Tudi od gospodov, ki verjetno zaradi svojih ogromnih dobičkov niti nimajo več stika z realnostjo.

Z realnostjo nimajo stika tudi v centrih za socialno delo, od koder prav tako pošiljajo prezrte in ustrahovane v socialnovarstvene zavode. V državi, ki sem jo branil na Pesniškem mostu pri Mariboru, še zdaleč ni vse tako, kot bi moralo biti. V zavodih pa na splošno velja načelo korenček ali palica, od zajčka je pač odvisno, kaj bo.

Da ne bi slabševalno končal svojega razmišljanja ter da se ne bi poistovetil z moškim, ki nič hudega slutečemu prodajalcu Kraljev ulice preti s časopisom Delo, bi zaključil z mislijo, ki je plod in gonilo mojega življenja. Samo brezpogojna ljubezen je čista ljubezen in naj taka tudi ostane.

Boris Kuntner - Kuki

03
KRALJI
ULICE

- Med ponujanjem časopisa omenjam predvideni prostovoljni prispevek in od bralcev in bralk ne pričakujem ničesar več.
- Med ponujanjem časopisa ne beračim.
- Spoštujem odločitev bralcev in bralk, da časopis vzamejo ali ne, in jih k temu nikakor ne silim ali jih drugače neprijetno vznemirjam.
- Med ponujanjem časopisa imam svojo uradno izkaznico društva na vidnem mestu. Številka žiga na časopisu mora biti adekvatna številki na izkaznici društva.
- Zbiranje prispevkov za druge dejavnosti društva je poskus zavajanja bralcev in bralk.
- Med ponujanjem časopisa upoštevam navodila za pravilno uporabo zaščitne maske in ohranjanje socialne distance.

Če se član ali članica društva ne drži pravil ponujanja časopisa, je na to najprej opomnjen_a s strani strokovne delavke oziroma delavca, potem pa lahko začasno ali trajno izgubi pravico do ponujanja časopisa Kralji ulice.

Bralce in bralke prosimo, naj morebitne kršitve sporočijo v uredništvo na telefonsko številko 059 022 503 ali na e-naslov: info@kraljiulice.org.

SPREMEMBE V ZAKONU O DUŠEVNEM ZDRAVJU?

Konec novembra se je zaključila enomesečna javna razprava o predlogu sprememb Zakona o duševnem zdravju. Naš projekt je oddal svoje komentarje na ta predlog, ki jih v tem članku na kratko povzemamo.

Zakaj sploh spremembe v zakonu? Čeprav so spremembe po mnenju mnogih zelo nujne, je do predloga prišlo predvsem zato, ker je ustavno sodišče leta 2015 ugotovilo neustavnost dela nekega člena zakona, ki se tiče namestitvev ljudi, ki imajo odvzeto poslovno sposobnost, v varovane oddelke socialnih zavodov. Leta 2019 pa je isto sodišče ugotovilo, da je celotni zakon v neskladju z ustavo. Tudi tokrat so bile sporne namestitve v varovane oddelke.

To so tisti oddelki, ki so zaprti s ključem. Podobno kot zaprti oddelki na psihiatriji, le da v zavodih ne poteka akutna psihiatrična obravnava. Ljudi v varovanih oddelkih praviloma spremlja kakšno tveganje predvsem zase (npr. demence), vendar s temi tveganji sistem v Sloveniji ne zna poskrbeti drugače kot tako, da jih zapre, večinoma prisilno (proti volji). Izkušnje iz nekaterih naših zavodov in iz tujine pa kažejo, da je oskrbo zlahka mogoče urediti brez zapiranja in prisile.

A zakaj pišemo o nekih oddelkih, za katere niti ne vemo dobro, kje so? Mest na teh oddelkih je trenutno v Sloveniji okoli 700.

Predlog sprememb zakona pa predvideva vzpostavitev okoli 140 novih mest (postelji). Kaj to pomeni? Država daje denar v več ustanov. Super, boste rekli, bo končno »poskrbljeno« za »najranljivejše«. Je že res, da skrb in zapiranje ljudi večkrat nastopata kot sopomenki, a je to nedopustno. S tem gre Slovenija močno korak stran od prizadevanja, da zagotovi dostojne pogoje za bivanje in oskrbo v skupnosti – tam, kjer človek sicer živi. Za taka prizadevanja smo se zavezali, med drugim s podpisom Konvencije o pravicah ljudi z ovirami (leta 2008). In verjetno bomo spet morali počakati na kakšno odločbo kakšnega sodišča, da o tem premislimo ponovno ... Dokler bomo imeli, nekje tam daleč za zidovi, prostore, v katere nas lahko zapirajo proti volji za relativno dolgo časa, do takrat bodo tudi vse organizacije v skupnosti na glas ali potihlo računale, da je to »rešitev«, če nič drugega ne »dela«.

Nič ni govora o krepitvi programov in storitev nevladnih organizacij v skupnosti. Iz svojih izkušenj lahko rečemo, da primanjkuje možnosti skupinskega in individualnega podpornega dela tu, v skupnosti. Predvsem tega, da lahko nekdo gre k človeku domov ali pa na sprehod, pomaga pri selitvi, pospravljanju, kuhanju, podpre človeka pri preživljanju kakšne krize ... V delovanju našega društva imajo ključno vlogo pri podpori prav ljudje, ki na lastni koži doživljajo slišanje glasov ali imajo druge izkušnje. Temu pravimo *vrstniška podpora*, ki pa je aktualni predlog sprememb zakona ne predvideva. To je močno uveljavljena praksa v mednarodnem prostoru, naše društvo pa ima dobre stike z vrstniškimi podpornimi delavci iz Italije, Avstrije, Nizozemske, držav bivše Jugoslavije ipd. Nekateri od njih so zaposleni v društvih, nekateri pa delajo tudi na psihiatriji, saj jih kot ključne prepoznajo ne le uporabniki teh organizacij, temveč tudi drugi strokovnjaki.

Predlog ZDZdr-1 ne posega v že vzpostavljene psihiatrične službe in tako zanemarja dobre prakse iz tujine, npr. Odprti dialog na Finskem, kjer lahko dobi človek pomoč na domu, v podporo pa so vključene tudi bližnje osebe. Na terenskem delu strokovnjakov temelji tudi psihiatrični sistem v Italiji (še najbolj v Trstu in Gorici), ki deluje tako tudi pri odzivanju

na akutne krize. V Sloveniji že dolgo poznamo krizne time, ponekod po svetu pa tudi krizne hostle in druge vrste pomoči, ki nujno ne vključujejo psihiatrične obravnave in zdravlil.

Predlog sprememb zakona na področje psihiatričnih bolnišnic ne uvaža kakšnih novosti.

Pretežno zdravstveno »ponudbo« pa spremlja tudi zdravstveno izrazoslovje zakona. Duševne stiske zakon definira kot »motnje v delovanju možganov«. Mnogo naših članov se ne identificira tako. Hkrati pa ugotavljamo, da je duševno zdravje področje, kjer se stika mnogo ved in izkušenskih znanj oseb s težavami v duševnem zdravju. Velikokrat je omenjeno tudi zdravljenje. V društvu menimo, da človek okrevi, zdravljenje pa je tisto, kar delajo strokovnjaki. Tudi tu je perspektiva ljudi z lastno izkušnjo zanemarjena.

Zakon zapisuje tudi vlogo zastopnikov. Ta je trenutno ozka in obsega le to, da zastopnik preverja izvajanje pravic in vodenje evidenc pri omejitvi pravic, posebnih varovalnih ukrepov (vezanje in osamitev) in posebnih metodah zdravljenja (predpisovanje zdravlil v večjih odmerkih kot dovoljeno). Zastopnik mora imeti po našem mnenju možnost delovati tudi izven oddelkov zaprtega režima oz. celo izven področja psihiatrije, torej po potrebi tudi na drugih področjih življenja ljudi (pri zagovorništvu ob težavah v službi, z najemodajalci ...). Zagovorniki bi morali dobivati plačo in ne biti upravičeni le do nagrade, kot je to področje urejeno zdaj.

Nujno bi bilo treba zmanjšati in celo opustiti take obravnave, ki se zgodijo ljudem proti njihovi volji. V mislih imamo zaprte oddelke in prisilna sredstva (v zakonu kot »posebni varovalni ukrepi«). V našem društvu je mnogo ljudi, ki so doživeli hospitalizacijo proti volji na lastni koži ali pa so v strahu, da se jim bo kdaj zgodila. Malokrat ali nikoli nismo slišali, da bi bila neprostoVOLjna obravnava komu v korist. Bi pa v času krize potrebovali več podpore, a take, ki jo lahko sami izberemo, in take, v kakršno privolimo. Dokler prisile in zapiranja ne odpravimo, je treba v zakonu jasno napisati varovalke za take primere. Zakon na primer določa, da po poteku nekaj ur zdravnik preveri, ali je upravičeno (?) človeka še naprej vezati s pasovi ali pa ga še naprej zapirati v sobi za izolacijo. V praksi ostaja marsikdaj nejasno, kako zdravnik opravi to nalogo. Nema lo krat ljudje ne vedo, da jih je zdravnik pregledal, kar vnaša sum, da zdravniki to naredijo od daleč. Take postopke bi moral zakon opisati veliko natančneje in z veliko varovalkami, da se zapiranje in prisila zmanjšata na minimum.

Skratka. Predlog ne širi socialnih programov v skupnosti. Obenem povečuje število mest na varovanih oddelkih in ne uvaža sprememb v zvezi z neprostoVOLJnim zdravljenjem na psihiatriji. V tem kontekstu je uporaba besednih zvez, kot so »varstvo človekovih pravic«, »varovanje osebnega dostojanstva«, načelo »sorazmernosti« ipd., le floskula. Vsakdo, ki je bil kdaj zaprt ali pa je doživel posebne varovalne ukrepe, ve, da varstvo človekovih pravic ali pomoč nima nič skupnega s prisilo in zapiranjem. V našem projektu menimo, da tak predlog ZDZdr-1 ni dober, in se zavzemamo za to, da gre pred sprejetjem v poglobljeno ponovno obravnavo.

Projekt Slišanje glasov

ČLOVEK – KRALJ ULICE

Koraki proti parlamentu. Opazim fotografa in nisem prepričan, če me je fotografiral. (Na večer mi je fotografijo prijazno poslal. Zahvalil sem se.) Dan je bil lep, uslužbenci v parlamentu kot vselej iskreno prijazni, spoštljivo naklonjeni in nezaigrano dobroželjni.

V prostorih, kjer ni kamer, sem videl prijaznejši obraz politike in poslušal nežnejše, spoštljive glasove. Vljudnost. Opravi sem, kar sem moral in sem lahko. Tak kot sem. Tako kot to počnem.

Pred odhodom domov sem spil kavo in kokakolo s tremi novimi znanci, poklepetal in morda stkal tri nova prijateljstva. Neizmerljivi privilegij naključja. Sprehobil sem se. Hodil sem ... Posebnega dogodka pa ne bom pozabil.

Hodim proti podhodu in razmišljam. Zamišljen sem. Opazim in pozdravim znanca, ki gleda stran. Morda je bil moj pozdrav neslišen šepet. Pospešim korak po stopnicah, ki vodijo v garažo. Še bolj zamišljen. Pozdravi me brezdomec. Enostavno pozdravi. »Lep dan vam želim,« izgovori prijazno. Iskreno. Z nasmeškom. Skoraj ga nisem opazil. Odzdravim. Zadržim korak. Izgovorim enake besede. A ne zvenijo mi enako kot njegove. Gledam ga. Ničesar ne vpraša. Ničesar ne pričakuje. To razberem z njegovega obraza. Nasmehneva se drug drugemu. Tri sekunde se mi zdijo daljše od treh sekund. Zmeden sem. Pogleda proti soncu. Mirno in še vedno z nasmeškom. Brezdomni človek, kralj ulice. Še sam pogledam v sonce. Vidim svetlobo. Počutim se majhnega, sam sebi se zdim njegova senca.

Nadaljujem tja, kamor sem po predhodnem dogovoru namenjen. V mislih mi valovi butajo v izbrušene skale ... Hvala vam, Gospod. Spoštovani Gospod, ki vam ne vem imena, Človek, Kralj ulice, brezdomec. Hvala vam za pozdrav. Za štiri izgovorjene besede. Iskreno in prizanesljivo. Za nasmešek. Za pogled proti soncu. Hvala za poduk. Za opomnik na tisto, na kar prepogosto pozabimo. Ker nismo dovolj pozorni. Ker smo preveč zagledani vase in v svoje vesoljno središče, v svoje miselne procese. Polepšali ste mi dan. Tistih nekaj sekund, ko sva si zrla v oči, je nepozabnih. Spominjal se vas bom. In poduka, za kaj gre in kaj je tisto, kar je pomembnejše od drugih reči – drugih nepomembnosti. Bolj pozoren bom poskušal biti na tiste reči, ki jim prepogosto pripisujemo prevelik pomen, in na tiste, ki ne smejo biti spregledane. Četudi je spregled nehoten. A to ni opravičilo. To je vljudno povabilo k zaznavanju nepomembnosti in njihovemu odtrgovanju v zrak, kjer naj lebdijo. Da mi lažje ali težje, a trdneje stojimo. Na tleh.

Vstopil sem v tujo paralelno resničnost, iz nje izstopil, skoraj breztežno, in se hitro vrnil v družbeno realnost. In domov. Pisal sem, odpisoval, bral in tekkel. Bojda bom pred jutrom tudi zaspal. A kje bo spal Gospod, Kralj ulice, brezdomec ...

Andraž Teršek

Iz knjige: Zapisi ustavnika v karanteni, Založba Sanje, Ljubljana 2020

davkoplačevalec jernej in njegov denar

DAJTE EMPATII OBRAZ

DOVOLJ SO PREMOČENE FOTOGRAFIJE
TIKTAKANJE UR
MAJHEN PROSTOR SREDI MESTA
KO SE RAZBLINIM V IGRI VETRA
OHROMLJENA
DA DVIGNILA BI ROKE K NEBU
POD OKRILJE MEHKIH, TIH SPOMINOV
KO JE SVET PREGLASEN
KO STRMIŠ V STENO IN SI ŽELIŠ

ISKATI, IZSANJATI, IZPUSTITI.

PSEVDOPOETI

POCENI POEZIJA

POCENI PRODAM
NARIMANO SOLATO,
ZA PAR GROŠEV
IZDAM ERATO.

PRAV UGODNO VAM
SMRDLJIVE STIHE DAM,
ZA NA PLEČA
RIMA BOLEČA,
ZA NA TRANSPARENTE,
ZA AKTIVISTE,
DELAVCE,
ŠTUDENTE.

RIME NA PRVO ŽOGO
ZA RAJO UBOGO,
PIŠKAVI SONETI,
ZBLOJENI POETI.

GREGOR BRDNIK - GREGI

Primi v roke svoje izgnanstvo.
Držeč zaobjemi tubitno
poslanstvo.
Prijetu osvobodi.
Spusti izdah.
Izdrži vseh rečenosti prah.

Samabombum

Zgodovinska rubrika:

IZSEK ČASA, 20. DEL

Zgodovina, pravijo, nas bi morala kaj naučiti. Drugi razmišljajo, da je čas ciklični in se stvari tako ali tako ponavljajo. Pri odnosu do revščine, brezdomstva bi lahko trdili, da se res. Pojavljajo se podobne dileme, kot so se pojavljale pred »100 leti«.

V novo-stari rubriki bomo poleg časopisnih »pričevalcev« odnosa do najbolj družbeno odrinjenih ljudi objavljali tudi pričevanje časa po spominih enega izmed prvih članov društva.

Ni dolgo od tega, ko sem na YouTube gledal dokumentarec Ljubljanski klošarji iz leta 1990. Avtor dokumentarca je znani novinar RTV Slovenija, gospod Silvo Teršek, in moram priznati, da je zelo objektivno in čustveno prikazal življenje ljudi brez doma, službe in brez perspektive za boljši jutri.

Ko sem gledal film, sem prepoznal mnogo takratnih klošarjev, ki sem jih srečeval vsak dan. Najraje so se nahajali v Knafljevem prehodu, tudi na Kongresnemu trgu ali pa na glavni avtobusni postaji. To so bili mladi in starejši ljudje, ki so izgubili zaposlitev, ko se je naša država osamosvajala (seveda takrat še ni bilo organizacije, kot je Kralji ulice). Brezdomnih, ki jih prikazuje film, ni več. Vsi so že pokojni, nekateri so storili samomor, drugi so umrli zaradi mraza ali pa zaradi prekomernega uživanja alkohola. Nihče se ni briga za njih, prepuščeni so bili sami svoji iznajdljivosti, da so lahko preživeli dan. Večkrat se spomnim enega izmed njih, klicali smo ga Mlekar, saj je za neko starejšo gospo nosil kruh in mleko, sicer zelo inteligentna oseba z visoko izobrazbo ... Vendar so okoliščine v njegovem življenju terjale svoj davek. Bil je naiven človek, ki so ga ogoljufali pri prodaji stanovanja, pa se je moral izseliti, tako je postal klošar. Kasneje so ga našli v neki kleti obešenega.

Vsak človek, ki je klošar, ima svojo zgodbo, o uspehu ali pa o neuspehu, vse je odvisno od osebne sreče. Takih primerov je mnogo. Vsepovsod so mesta, polna človeških usod.

Gregor B. Hann

KU #002, 2005

KO SREČAM KRALJE IN KRALJICE ULICE

Večino časa obiskujem Hofer v Fužinah in večkrat je tam časopis prodajal starejši gospod. Nadvse prijazen. Ko sem s hčerko, staro tri mesece, v eni roki (v lupinici) in v drugi s torbico hodila proti trgovini, me je gospod opazil in odšel do nakupovalnega vozička, ga odklenil in mi ga ponudil. Mislite, da bi kdo drug to storil? Dvomim. Žal mi je edino, ker nisem imela drobiža, ko pa sem prišla iz trgovine, je že šel. Sem ga še nekajkrat srečala in z veseljem kupim časopis, če ga pa že imam doma, pa dam denar »kar tako«. Blazno sem razočarana nad Hoferjem. Meni ti ljudje polepšajo dan. Hoferje obiskujem po celi Ljubljani, Domžalah, odvisno, kam me zanese pot, opravki. Nikoli, ampak res nikoli nisem imela kakršne koli slabe izkušnje s prodajalci Kraljev ulice. Mi je žal za njih, res.

Maja

Pred leti sem ob vstopu v Mercator center v Mariboru od prodajalca kupila izvod revije. Par minut kasneje sem se vrnila po isti poti in videla, da prodajalca ni več tam, je pa na svojem mestu pustil nahrbtnik s časopisi. Naključni mimoidoči se je nekoliko obotavljal okoli nahrbtnika, iz katerega so vidno kukali izvodi, zato sem mu naklonila nekaj pozornosti. Ugotovila sem, da se je obotavljal, ker je želel kupiti časopis, vendar prodajalca ni bilo, zato si je sam postregel z izvodom iz nahrbtnika in nanj položil kovanec.

V istem času je v bližini vhoda kadil cigareto varnostnik najboljšega sosedu ali pa ene izmed notranjih trgovin, ne vem zagotovo. Sklonil se je in z nahrbtnika vzel kovanec ter ga pospravil v žep. Takrat sem začela zares opazovati, kaj se bo zgodilo. Le minutko kasneje se je prodajalec vrnil, v roko vzel par izvodov časopisa in nadaljeval s ponujanjem. Počakala sem, da je varnostnik pokadil, kajti res me je zanimalo, če bo prodajalcu izročil kovanec.

Presenečenje. Ni mu ga izročil. Zagnala sem se proti njemu, še preden bi odšel, ter ga glasno opozorila, da sem videla, da je vzel kovanec, in da ga naj izroči prodajalcu. Sledila je slaba igra, da je shranil kovanec z namenom, da ga kdo ne bi vzel, in ga je potem pozabil dati prodajalcu. Po neprepričljivi razlagi ga je naposled le izročil kralju.

Kaja B.

**BILA SEM V POLJU, KER SE MI JE SESUL SVET, PA
ZATO ŠE NISEM NORA.
TAKO KOT NEKDO, KI PRESTAJA ZAPORNO KAZEN,
NI NUJNO KRIMINALEC!**

IVA TISA

Tereza Vuk:

14 DNI

Foto: osebni arhiv

08
KRALJI
ULICE

Je včer ena napisala na Facebook, da je brala, da ko bo cepljenje proti koroni, naj bi se mogla ta oseba, ki se misli cepit, odpovedati alkoholu za daljše obdobje. Ne se ustrašit, ker ziher je zajebancija. Ker če bi blo pa tko, pol lahk pa Slovenijo kr preskočijo. In sem še jaz zanalašč objavila to na svojem zidu pa se je folk takoj vžgal: »Kaaaaaj? Že prej se nisem hotel it cepit. Zdej se pa sploh ne grem!« Jebeš korono, sam alkota ne jemat Slovencu. To bi bli pa vsi pred parlamentom. Kaj me briga za vlado in vse, dejte nam alkohol. Na vseh transparentih bi ble narisane flaše piva, vina in šnopsa, z napisi: Hik,hik! Kdor ne hika, ni Slovenec! Mamicu vam jebem pokvarjeno. Nam boste odvzeli alkohol? A vi ste pa lahk vsi na belmu? Banda!

To bi bil zgodovinski upor, če bi nam zaprli trgovine pa poskrili vse steklenice in piksne. Pol, ko bi se vsi nehali trest pa bli že najboljši frendi z belimi miškami. Bi takoj vile in krampi peli, pa sam na traktorjih lepo en giro pred skupščino. Pred kratkim so vdrl v našo trgovino pred blokom. In pridem mimo in debata in vprašam, kaj so jim vse potegnili. In men trgovka začne: »Cigarete vse. Pa kavo. Morš verjet. Kavo? In niti ene steklenice alkohola. Niti ene! Pa poglej, kok je kle pijače.« Nimam kej gledat, k jo vsak dan kupujem tam. Hja, že niso bli Slovenci očitno. Kava, čiki, pa nč alkota? Hmmm. Kdor kol je že bil, si je očitno nabral mal zaloge za naslednjih 14 dni. Jebat ga, roba padla s kamiona, sej so krizni cajti. Ker naslednjih 14 dni bo ključnih. Ključnih! Ma dej, sam fuck off s temi 14 dnevi. Vse skup je večji nateg k Milli Vanilli. Ne da ni korone, to itak da je. Sam tkole, ko te jebejo že od marca v glavo z vsemi temi ukrepi in pravili, ni družga, kokr da si misliš, da jebe lud zburjenog. Folku se bo teh 14 dni zagravžal, da jim še leta ne boš smel tega omenit. »Gospa! Zadela ste brezplačno potovanje! In to 14 dni!« »Ma, v rit si vtaknite teh 14 dni! Dabogda vam crknla turistična agencija!« Ker itak bo vse pocrkalo počas. Čeprov sem glih prej brala, da smučišča pa mislijo odpret. Ker komedijant je to pa zdej spet ven stuhtal. Se pravi, če si iz Ljubljane, morš bit v stanovanje zaprt. Ni avtobusov, ni nč. Če si pa iz ene vukojebine, pa maš za hišo en hribček, si postaviš žičnico in povabiš celo občino na žur. Al kako si to naša jara gospoda predstavlja? Pa tud, da boš plačeval drage karte, na konc pa eno uro stal v vrsti za žičnico, morš bit tud klovn. In čist isti scenarij bo bil, kokr je bil poleti, ker bog ne dej, da zamudimo hrvaško morje. Zdej vsi tam svoje pancarje frišat, pol pa vsi v službo v Ljubljano. In ti si jebal ježa doma zaprt, je pa ta direkt iz službe glih v tvoj Mercator uletel in se skregata za en paradajz. Un ti jebe vse in ti sprot še mal smučarske korone da. In ti greš spet nazaj v svoj zapor in ti pol ni jasno, od kje da fuck mam pa jaz covid. In januarja bomo spet brali, kok je pozitivnih in kako smo mi vsega krivi, ker smo smučali. Smučali? Pa ne upam za fucking blok! Kam pa nej gremo? Do trgovine ne upam brez maske. Lokali zaprti. Druženja vzun ne sme bit, ker če si se enkrat pofukal z enim, morta bit pa že kr skupno gospodinjstvo, ker piva pa ne smeta spit skup na klopici. Bog ne dej brez mask, da se slučajno kej ne kušnet, čeprov ga je model mal prej notr v bejbo tlačil. Smučali bojo verjetno sam un, k majo vikendice naokol. Ziher bo spet kakšna varka in ziher so si ta glavni že en mesec nazaj drgnili dile. Raja pa pozaprta notr.

Zdej vem, kako je starim ljudem. Pridem v trgovino, ko da je blagajničarka moja najboljša prijateljica. Naenkrat me zanimajo kurčeve Mercator pike pa če ma fanta. Tok sem že boga, da ga je še poštar najebal. Je mel to nesrečo, da je glih name naletel, ko je reklame basal notr v kaske. In spet me je kr naenkrat zanimalo vse v zvezi s poštarskim poklicom pa če majo ful dela. Sem pa tok

Ban

nabijala, da je začel un motor njegov gurat kr do družga stopnišča. Kao da je zmatran pa da ma delo. Kaj zmatran, posluš me! Ponavad, če me je kdo klical, sem se sam zadirčno zadrla v telefon: »Povej!« Zdej sem pa tko: »Wow, wow, wow, počas. Kam ti tok hitr? Mam jaz še kej za povedat.« Še anketarjev kretenskih si vesel. »Gospa, ste zadovoljna z našo ponudbo? Bi mi to mal začinili pa šli na mal dražji paket?« »Ej, a vi kupte moje knjige?« Pa kr tam začel razlagat o svojih začetkih, una pa ne ve, kaj ti bo prej odklopila, internet al telefon. Res, sam še Jehove priče, da si domov na družabni večer zvlečem, pa zmaga. Sej uni bi znal met še dobro gandžo. Kokr jih vidim po cesti, ziher kej dobrega čakajo, k tko veselo pojejo. Aja, ne, uni so Hare Krišna. Ma, tud oni lahk pridejo. Dobrodošli. Pa še poštar in blagajničarka. Upam, da me ne berejo, da mi ne bo res cela četica zvonila po domofonu. Gandžo lahk pustijo v kaslu. Ja, ni lahka tkole sam živet in bit skor brez vseh stikov. Še bolj so najebali uni, k živijo skup, pa bi se najrajš potolkli med sabo, ker ločitev preveč stane. Pa otroci iz alkoholiziranih familij. Alkohol, ja. Vidim folk naokol, kako se šunjajo pit. Ni več kafan za gospode in pol treba na skrivaj litrco vzun nagibat. Ker bi žena fasala popizditis, ko bi skontala, ker pijanec je mož, in to bi blo hujs od korone. Ziher jim bojo zdej vse prodale buče, da se res ne bo smel pit pred in po cepljenju: »Če ne boš cepljen, nimaš več vstopa v hišo!« On pa že tko proti cepljenju, sam zdej mu čjo še alko vzet. Bo šel po ta prvo motiko pa vdret v naš Mercator, in tokrat bi se trgovka čudila: »Ves alkohol so pobrali. Je sploh možno, da kdo tok spiže?« Hja. Kot rečeno, nas lahk kr preskočijo. Ej, a Hare Krišne drinkajo?

P. S.

Dans sem srečala našga poštarja ... Un k je zanc kr gonil motor proti drugmu stopnišču, k se je blo men ful za pogovarjat pa sem šla kr za njim ... Dans ga srečam pa mi reče: »Ej, en moj frend te ful hvali. Te bere tam pri brezdomcih.« »Aja? Top.« In spet začnem nabijat ... In spet je začel nekam sumljivo hitr kurbat motor pa sam spizdil ...

TINE MOREŠ

Dokumente, prosim.

Vozniško imam tukaj nekje ... prometna je pa tukaj. Aha! Vozniška. Izvolite!

Med vožnjo ste govorili po telefonu. Moral vam bom napisati kazen.

Ja, vem. Ne bi smel. Se opravičujem. Z mamo sem govoril. Saj veste, mama ... Njej se moram oglasiti. Drugače bi mi zamerila ... Saj razumete, ne?

No, naj bo to šola za prihodnjič, da boste upoštevali cestnoprometne predpise. Koliko pa je kazen?

120 evrov, če plačate v osmih dneh, pa polovična.

Okej, to je še v redu. 60 evrov. V redu.

Ste pa s tem ogrožali svojo varnost in varnost drugih. ... Vidim, da to vozilo ni registrirano.

Res? Mama mi je rekla, da bo to treba drugo leto.

20. novembra vam je potekla registracija.

Aha. No, zdaj vem. Bom bolj pazil drugič na te datume. Ne bom mame poslušal, ha, ha, ha ...

Za vožnjo neregistriranega vozila bo kazen.

Res? A tudi? Dve kazni? Ne vem, no ... Ni moja krivda, če mi je mama ... Gospod policist, glejte, bom povedal po resnici, ni zares mama kriva. Gre za to, da takrat nisem imel denarja. Včeraj sem si sposodil. Od mame. In bom zdaj lahko plačal registracijo in zavarovanje. Res bom. Obljubim! Ne napišite mi dveh kazni.

Žal ne gre. Ko vas vnesem v sistem, se pojavi opozorilo o tem, da vozilo ni registrirano, in posledično vam moram napisati kazen. Koliko?

500 evrov.

Ne!

Če plačate v osmih dneh, se plača polovično. Vseeno ne bom imel za registracijo. Prosim vas! Kaj pa, če se pritožim? Moja mama se vedno pritoži na vse take stvari.

Če se boste pritožili, bo potekel rok za polovično plačilo in boste morali plačati ves znesek.

Oh.

Ja.

Zdaj pa še telefon zvoni! Ja, mami? ... Policaj me je ustavil, ker sem se pogovarjal s tabo, ko sem vozil in ... in ... in ... poslušaj me ... ne, ti si me klicala ... ne, poslušaj me ... in ... in ... avta nimam registriranega in ... vem, mama, nisem imel denarja ... saj sem ti povedal ...

Lahko zaključiva postopek, pa se boste potem pogovarjali?

Ja ... mama, dal sem te na zvočnik.

No, me slišite, gospod policist?

Jaz ...

Tonček ima redne prihodke, in če bi bil bolj previden, bi imel povsem dovolj, mu ne bi zmanjkalo tu in tam, jaz sem ga lepo vzgajala, vedno sem mu govorila, naj spoštuje pravila, je bil pa v šoli vedno priden, to vam moram povedati, in tudi k verouku je hodil, veste, kako je bil čeden, ko je imel birmo, na sliki ga imam tukaj v kuhinji, tak postaven, na študiju pa ne vem, kaj ni šlo, ni šlo, ne vem, je bil pa priden, vsak večer je molil, sem ga videla, in nikoli ni nobenih punc domov vlačil, čeprav zdaj bi že lahko imel kakšno, 40 bo star, veste, pa ni poročen, jaz bi pa tudi rada ...

Gašper Sojc

Gospod Moreš, bova zaključila postopek? Kako?

... vnuke, kdo jih ne bi imel, pa tak pošten in prijazen fant bo pa že našel kakšno, ki se bo poročila z njim, zdaj vsak mesec dobi socialno podporo, ni veliko, ampak dovolj, če človek živi skromno in ponižno, on pa je tako skromen in hvaležen, lahko bi skrbel za družino, jaz bi imela pa vnuke, jaz sem vedno govorila ...

Pojdite. Pa ne telefonirajte več med vožnjo. Nič kazni?

Pojdite!

Hvala! ... Mama! Spet si me rešila!

Pa še kdaj te bom, ti pa si res najdi kakšno službo in punco ...

Tomaž Lapajne Dekleva

MATI BOŽJA

Stali sva pred oltarjem, in čeprav jih še nisem štela deset, sem jo že gledala navzdol, tako je bila majhna, stara mama.

»Nekoč boš zelo bogata,« mi je rekla potihem, jaz pa sem jo poslušala, kot bi mi govorila pravlјice. »Poglej Marijo nad oltarjem.« Dvignila sem glavo in nad zlatim baročnim okrasjem se je dvigoval lesen izrezljan in živo obarvan kip Matere Božje. »Vidiš njeno ogrinjalo,« je nadaljevala, brez da bi me pogledala. Kadar sva bili v cerkvi, je bila popolnoma drugačna kot doma. Tiha in spokorna, doma pa pravi zmaj. Njenim klofutam, ps-ovkam in pljunkom se nihče v hiši ni mogel izogniti. Njen oče je bil avstroogrski žandar in njeni prijemi temu primerni.

»Pod tem ogrinjalom so vsi otroci.«

»Obljubi mi, prosim te, da boš skrbela za otroke, tako kot zanje skrbi Mati Božja, ko jih drži pod svojim okriljem.«

Sploh nisem znala odgovoriti. Prvič v življenju me je prosila nekaj, na kar nisem imela odgovora. Vedno sem bila jaz tista, ki sem jo hodila prosit.

»Poglej jih.«

Foto: Jacques Gaimard

»En je črn,« sem ji odgovorila.

»Vsi so enaki, vseh barv,« me je okarala, kar je bilo zopet v nasprotju z njenimi psovkami, ko nas je zmerjala vsak dan s cigani.

Nedeljka

FENOMEN ČEPEČIH SLOVANOV

Preprostost povezovanja v današnjih časih poraja nove vzorce vedenja in oblikuje nove skupnosti, ki imajo lahko na družbo precejšen politični in kulturološki vpliv. Komuniciranje na globalni ravni zato zahteva nove metode v preučevanju jezika in semiotike.¹ V ta okvir spada internetni meme² čepečih Slovanov. Poglejmo, kdo čepeči Slovani *alias squatting Slavs* so in od kod izvirajo.

Najpomembnejši element je – ne boste verjeli – čepenje. Obvezno na celem podplatu, saj vas bodo označili za ameriškega špijona, če boste čepeli na nožnih prstih. Roki lahko počivata na kolenih, da se ne utrudite preveč. Pomemben del oprave je trenirka, najbolje se boste odrezali, če izberete Adidas, tudi ponaredek ali v uličnem žargonu fejk bo v redu. Oseba, ki se na družabnih omrežjih identificira kot čepeči Slovan, mora vsaj delno poznati tako imenovano gopniško³ kulturo. Pri tej so obvezen del opreme tudi poceni pivo ali vodka in sončnična semena, če pa gopnik izžareva še trdoživost, bo to najverjetneje znatno pripomoglo k njegovemu ugledu.

Po znanih podatkih naj bi zaporniki čepeli že v carski Rusiji. Da bi pazniki pri izvajanju svojih aktivnosti, denimo ob selitvi rokovnjačev, lažje nadzorovali populacijo, jim med postanki ukažejo počepniti, in tako hitro opazijo morebitne težave. Čepenje doživi reinkarnacijo v osemdesetih. Pomanjkanje klopi v sovjetskih zaporih, mrzla tla in ostale nevšečnosti primorajo zapornike v čepeči položaj. Po prihodu na svobodo nadaljujejo tradicijo na sovjetskih ulicah in čepenje v skupinah postane del vsakdana. Pomemben element memaja, Adidas, pridobi popularnost, ko se v obdobju hladne vojne pojavi na vzhodni sceni. Moskva leta 1980 gosti olimpijske igre. Komunistična partija s športnim podjetjem podpisuje sporazum in reprezentanci priskrbi črtaste trenirke. Vendar na vzhodni strani železne zavese nočejo kapitalističnih znakov, zato logotip ni viden, namesto značilnih treh pa ima oprava le dve črti. Vseeno je to točka preloma. Ljubezenska zgodba je spočeta in mnogi ljudje Adidas sprejmejo kot simbol supersika. Ostali nasprotovanje izražajo s skovanko: kdor nosi Adidas, bo jutri prodal domovino. Ker pa ga je bilo na sovjetskem tržišču praktično nemogoče dobiti, iznajdljivi podjetniki *naštampajo* tri črte na vse mogoče vrste oblačil. Gopniški kodeks oblačenja je izpopolnjen. Najzvestejši pripadniki te subkulture se danes drug drugemu zaobljubijo v finih poročnih oblačilih s tremi črtami, medtem ko v ozadju poka *hardbass* (elektronska glasba) slovanskega izvora.

Všeč mi je, da le redke meme čepečih Slovanov spremlja tekst, znakovni simbol je izredno močan, zato dodatne razlage ne potrebuje. Slišati je sicer obtožbe, da so memi pripomogli k stereotipizaciji slovanstva, družbe ekonomsko šibkih slojev in trdoživih kriminalcev. Nikakor ne izključujem možnosti, da sta diskriminacija in krepitev etničnih stereotipov v nekaterih primerih prisotni, vendar menim, da je ta odstotek v primerjavi s pozitivnimi učinki doziranja samoironije zanemarljiv. Memi s čepečimi Slovani se povsem odrekajo boju proti predsodkom zahodnjakov. Skozi sarkazem sprejemajo in prevzemajo stereotipno podobo, ki jim je bila dana, in se s šalami na svoj račun borijo proti njim. V določeni meri jim je uspelo slovansko skupnost okrepiti in povezati. Obujajo se spomini na babičin kompot in njeno mizico pogrmi se, na nevarnosti prepaha, na legendarne vzhodnoevropske avtomobile, burek, čipkaste prtičke na mizah, rakijo, pieroge, pomembnost mamine ozimnice, češke sandale, babuške, risanko A je to, pečena jajca s kruhom, vegeto in tako dalje. V Bolgariji so denimo odprli vrsto trgovin na temo čepečih Slovanov, te so sedaj postale turistične atrakcije. Ponujajo vso potrebno opravo, tudi poceni alkohol in cigarete. Če želite pri njih opraviti nakup, vam počep ne uide.

Foto: Nada Žgank

V preteklosti je bilo največ spletnih poizvedb na temo čepečih Slovanov zaznati v Kanadi, sledile so ji Velika Britanija in ZDA. Očitno ljudje po vsem svetu dojemajo meme kot ironične in zabavne. Postali so svetovni trend, in čeprav nekateri vidijo težavo v tem, da jih svet dojema kot slovanske in ne gopniške, je – naj poudarim še enkrat – raven ironije ponazarjanja stereotipov tako skrajna, da obtožbe samouničevanja slovanske identitete izzvenijo v prazno. Niti ni dvakrat za reči, da nam zahodnjaki po poteh čepena ne bi sledili. V okviru kritike sovražne arhitekture je bila namreč leta 2010 v nekem javnem parku postavljena inštalacija plačljive klopi, imenovane »plačaj in sedi«, ki jo je dizajniral nemški študent Fabian Brunsing. Klop je opremljena z bodicami, da bi se te spustile, je treba v rezo vstaviti 50 centov. Tik pred iztekom plačanega časa vas piskajoči alarm opozori: vstani, plačaj ali pa dobiš bodice v zadnjo plat. Predvidevamo lahko torej, da bodo revni zahodnjaki, ki »ne bodo imeli za klopco«, čepeli po slovansko. Skoraj tako kot v ruskih zaporih. Kajti če mi je kapitalizem pozne dobe kolikor toliko poznan, ni vrag, da kdo izmed podjetnih mogotcev dejansko ne bi izkoristil ideje in jo prenesel v javno življenje, če se pa motim, naj me kolkla brčne.

Jean Nikolič

¹ Semiotika je veda, ki se ukvarja z jezikovnimi znaki (simboli) in sistemi znakov.

² Meme, sporočilo, ideja, zlasti v obliki slike z napisom, posnetka, ki se prenaša v elektronskikomunikaciji.

³ Gopniki so ostanek vzhodnoevropske kriminalne dediščine 80. in 90. let prejšnjega stoletja. Danes so to predvsem predstavniki nižjega sloja iz bivših sovjetskih republik, huligani v trenirkah, njihovi predstavniki izhajajo večinoma iz slaboizobraženih krogov in družin z nizkimi prejemki, največ pripadnikov je med mlajšimi generacijami Z (»gopniki so se v 80. in 90. letih razvili v mladinsko subkulturo, ki jenasprotovala drugim subkulturam, kot so motoristi, pankerji, KPSZ ...«, Urbani slovar, Winston Wax, 2007).

Imam svoje mnenje,
pa se z njim ne strinjam:

MATIJA MAČEK

foto: osebni arhiv

Imel je vikend v Grosuplju. Nekoč mu je bilo dolgčas in je sprožil alarm, nato je opil dva miličnika, ki sta prišla na intervencijo. S Pepco Kardelj so hoteli na viski h konzulu, vendar je prišlo je do spremembe plana, v oblekah so šli nabirat gobe na Zaplano. Vse je plačal CK ZKS. Daki pa je z uzijem streljal po nebotičniku. Tako!

PA NE OKOL GOVORT!

Črtomir Clonsky

CVETKE OD TOD IN TAM OBVESTILA, OPOZORILA, GROŽNJE

Covid nas je okupiral. Okupirale so nas TV-novice. Grožnje. Kazni. Seveda ni kaj, da ne bi tudi upravnik v našem bloku pristavil svojega lončka zraven. Kako ne, saj nas že dve leti obmetava z obvestili, opozorili in zdaj z grožnjami. Toda stanovalci bloka smo se že tako navadili na te lepilne akcije po bloku, da nam nič več ne morejo. Očitno smo dobili trdo kožo. Pa tudi v promilih bi lahko merili, kdo te objave sploh še bere. Zadnja, glede mask pa ...

Náš blok je isto kot študentski blok. Hodniki so široki točno 1,5 metra, kar pomeni, da se dva na njem ne smeta srečati. Kopalnice so skupni prostori. Upravnik pa zahteva, da se v skupnih prostorih obvezno nosijo maske, drugače bomo sankcionirani, omenjeno se šteje kot kršitev najemne pogodbe. Mi lahko kdo razloži, kako naj si perem zobe, brijem ali se tuširam z masko? Dobro. Zdaj me bo nekdo napadel, da sem skrajnež, pa vseeno so že policisti pokazali, kaj je skrajnost. Bo to pokazal tudi upravnik? Mar sem s tem, da razumem upravnikovo grožnjo, kot da je on lastnik bloka in stanovalci njegovi podrejeni, skrajnež? Žal, tako jaz razumem ta njihov zapis.

In stanovalci? Živimo po svoji logiki in na srečo so varnostniki bolj humani kot upravnik. Kajti če bi hoteli popisati vse, ki kršijo ta zaručani in nehumani ukaz, bi morali biti vsi popisani. In kazni? Te pozna le upravnik ali pa še on ne. In covid? Glede na to, da smo v bloku družbeno nizko na lestvici, je okuženost neznana. Vsaj jaz je ne vidim, čutim ali slišim zanj. Morda pa smo ravno mi tisti, ki se nas covid boji.

Moj predlog upravniku: naj dobi vsak stanovalec bloka megafon, da bo opozarjal po hodniku, kdaj se sprehaja po njem. Za kuhinjo, glede na to, da nima 20 m², naj se naredi seznam. Tako bo morda nekdo kahal kosilo ob dveh zjutraj. Kadilski balkon, ravno tako seznam. Smo normalni? Očitno ne!

Taubi

ČUDA POLN SVET

Bogata granata, raketa, kot Flormidal, Akineton, ice, krokodil, pivo, vino, šnops. To so substance in artikli za uničenje človeških možganov in človeka nasploh. Moj prijatelj Igor je probal nekaj teh dobrin in je prišlo do neljubih posledic. Kratkoročni spomin je imel zjeban, ampak določenih stvari se spomni.

Nekje, v neki vukojebini, verjetno na Metelkovi, je malo pomalical. Svojo hrano narkomansko, kar je pač imel, pa se je piču ene trikrat pa mal posnifu pa še pojedu je par pilul. Pa zalil je s pivom. Pol je pa mal počival in žur se je menda začel, počutil se je fajn, vsaj namen je bil tak. Podrobnosti je pozabil, spomni pa se, da so ga strpali v pridržanje. Tam se je prijatelj slekel, vso obleko dal pod vodo, jo opral in kar mokro spet oblekel. No, opral se je in bil je čist. Čistoča je zelo pomembna. Dokler notranji organi delujejo v smislu demokracije, čistoče in svojega namena, človeku, tudi če je narkoman, telo dobro deluje, ko pa notranja napetost preraste v kaos, potem bitje začne kazati znake propada. Pa to velja za posameznika ali pa za državo.

Jaz imam rad ljudi: majhne, velike, zdrave, bolne, šibke in močne. Rad imam dejstva, ker na trdnih, resničnih in jasnih osnovah rastejo zaupanje, bratstvo in rezultati. No, rezultat mojega bivanja se počasi, a sigurno bliža, to je smrt. Ampak prej bom še kaj lepega doživel. V to sem prepričan.

Kavica

SREČA V NESREČI

Po vsem sranju in razmišljanju, kako različne so ženske, ki ti dajo vedeti, da so tvoje, hkrati pa ti jasno sporočijo, da sploh niso tvoje in tudi nikoli ne bodo tvoje, ker so vedno samo svoje, se je končno tudi meni zgodilo nekaj lepega.

Policist mi je lastnoročno prinesel izgubljeno osebno izkaznico. Kakšna sreča. Če je ne bi dobil nazaj, bi imel resne težave s svojimi upniki, ki pričakujejo povračilo dolgov ob pravem času, saj bi se izdelava novega dokumenta zavlekla za bog ve koliko časa. Sreča je tudi, da sem pred zimo ujel vlak, ki me je peljal v novo bivalno enoto na Knobli. Hvala zaposlenim na Kraljih ulice, ki so mi pomagali pri pisanju vlog.

Ker pa je moje življenje ena sama velika zmeda, ki se trudi sestavljati iz nelogične logičnosti in logično nelogiko, je normalno, da je nekaj narobe. Stanovanja na Knobli imajo varnostnike, ki uveljavljajo hišno pravilo, da so obiski dovoljeni samo do 22h, zato nočitve obiskov odpadejo. O bog. Jaz, ki sem prišel na beraško palico zaradi zapravljanja življenja za ženske, glasbo, alkohol in droge, meni prepovejo imeti nočne obiske. Očitno so se vsi dobro zmenili med seboj, da me naredijo samskega in neodvisnega od drog. Drugače pa nič hudega, angeli pridejo tudi podnevi čez vrata, če se jim ljubi.

Pa saj sem zadovoljen, lepo sem si uredil stanovanje pred zimo. Ne bo mi več treba lesti čez okno v svojo bazo, kjer sem sicer živel na toplem, obdan s kupom dek in kovtrov ter z ljubeznijo v srcu. Ob meni je bil moj angel, ki ni Merklova, in me je ljubil, dokler ga nisem odgnal z dretjem in neumnim ljubosumnim obnašanjem. Sicer pa je vse v redu, pomiril sem se s stanjem, kakršno je, in tudi drugi so spoznali resnico. Dobro je, imam stanovanje in spremlja me nekakšna sreča.

LP Sony (Dejan Kokošinek)

NEK CESTNIH AJ

LETIM

Dvignila sem se nad zemljo. V višavah sem imela lep razgled. Pristala sem na Kraljih ulice, ki so mi ponudili zagon za naprej.

Iva Tisa

IMAM SE RADA

Glede na to, da smo vstopili v novo leto, lahko rečemo, da je to čas morebitnih novih začetkov. Ponavadi si v tem času večina zastavi nove cilje, zaobljube, ki pa po kratkem času nekako izzvenijo. Večinoma si postavljamo podobne cilje, ženske na primer ciljamo na dieto in telovadbo, moški pa na seznam uvrstite prenehanje kajenja in pitja piva, reden obisk fitnesa, banalni primeri pač, s katerimi ni prav nič narobe. S to spodbudni, le vztrajati je treba.

Sem pa imela v mislih drugačne izzive, na katere velikokrat pozabimo. Odločila sem se, da ne bom s prisilo forsirala nečesa, kar še ni docela dozorelo, letos se bom posvetila sebi in si vzela čas zase. Kaj to pomeni poleg meditacije in joge, s katerima se ukvarjam že dalj časa? Začela se bom imeti rada. Nisem narcisoidna, ampak resnično imeti rad sebe pomeni, da se povežeš s svojim telesom in umom.

Da si dovoliš resnično vzeti čas le zase in razmišljaš le o sebi, kakšne so tvoje potrebe, kaj te osrečuje, ker le tako lahko rastemo. Če smo srečni in imamo radi sebe, lahko to ljubezen delimo tudi z drugimi.

Ko delamo dobro, se nam tudi življenje, čeprav je še tako težko, obrne v pravo smer. In ko imamo prostor za dobro, takrat ni prostora za slabo.

Nina Stepanovič

PRTLJAGA

Imam težko prtljago, a brez nje bi se počutila nago. Poskusila jo bom odložiti in tako lažje do cilja priti.

Anea

ŠTIRI POVEDI

Sem v takem življenjskem obdobju, da sem bolj skoncentrirana na načine, kako sebi in drugim polepšati življenje. Za to ni potrebno veliko, v bistvu zelo malo, le štiri povedi, ki pa lahko pomenijo veliko.

Hvala! Prosim! Oprosti! Rad, a te imam!

Zelo enostavne besede, ki pa jih v vsakdanjem življenju premalo uporabljamo. Poskusite jih dnevno vključiti in videli boste, kako vam bodo spremenile življenje. Hvala, ker ste prebrali moj zapis. Rada vas imam!

Nina Stepanovič

DNEVI Z VIRUSOM ALI BETEŽNE NEDELJE

Pa smo dočakali nekaj novega v vsesplošni skrbi za zdravje. Po maskah smo si vsi enaki in vse nas izdajajo v dno duše veseli ali žalostni pogledi. Ob vsem tem razpoložljivem času se lahko posvetimo družinskemu življenju in hobijem. Med ponujanjem časopisa ali pa ob drugem delu doma se mi nenadoma utrne misel ... Nekaj bi bilo treba napisat za naš cajtnig. Pa pomislim takoj, a se mi je res kaj takšnega zgodilo, kar je vredno opisati, ker saj veste, za naš časopis mora bit napisano kaj posebnega. To ni časopis ala Zarja ali Delo.

Mesta in placi ponujanja časopisa so ostali isti, hvala bogu. Folk mora jest, tako da živilske trgovine so na srečo še odprte. Saj me tudi na cesti kar ustavijo, da sem bila na začetku začudena. Aja, me poznate, so pa želeli časopis. Drugače med prodajo vidim marsikaj. Vidim mlado mamičo, ki gre vsa otovorjena s cekri in vozičkom iz banke, za njo prileti znanka in jo ušcipne za zadnjico. Kričanje. Vidiš ptičji ples, ko golob prevzame grizljaj hrane vrabcem ...

Ko grem po mestu, je vse bolj turobno. Razmišljanja o razmišljanju, kaj bom jedla, katerih stvari se bom dotaknila, s kom se bom družila in kolikokrat na dan si bom roke umila, pa da ne bom koga nehote prizadela. Tičimo v svojih brlogih, ustvarjamo, preživljamo čas krega in sprave. Vse to pa stene slišijo, pa kdaj tudi sosedje. Pa na zdravje v nov svet, v nove čase. Najbrž si vsi želimo, da bi bil covid čim prej mimo, da se življenje povrne v normalo.

Sonata

PISMO

Včeraj sem poskušal zmrzniti, pa mi je bilo preveč mrz, zato sem šel mamičo pozdravit, spil toplega čajčka, gledal TV in odkril, da ga ni filma kot poštenega dekleta. Jelko bom šel okrasit v naravo pa kostanje piškave pobirar. Lepo pozdravljam vse. Upam, da pridem prej ali slej v Ljubljano. Kralje ponujat. Fehtal pažical ne bom. Še pol časopisa mam za prebrat. Pozdrav vsem (Ines, uredništvo, vsi člani_ce, Taubi, Clonsky itd.)

Bil sem priden, mogoče se Božiček spomni name, nimam pa za kokakolo, da mu jo pustim. Pa drug let.

Tabornik NES

VOZI ME LPP V DALJAVE

Belim si glavo s tem, kako naj pridem v dotični zdravstveni dom. Le kako na kontrolo in nato po depo na psihiatrijo? Nimam avta, drugih nočem pretirano obremenjevati, prevoza pravzaprav ni!

In pojavijo se prostovoljci LPP, ki sodelujejo skupaj z Rdečim križem. Presenečena sem bila nad tem, da so ti brhki fantje tako točni, natančni in da naredijo vse, da bi ti ustregli. Padal je sneg, jaz pa butara v čevljih iz blaga. Šofer mi pravi, naj ga nazaj grede počakam pri vratarju. In jaz vpijem po telefonu: »Ne, ne morem, vi pridite, prosim, do stavbe! Mokre čevlje bom imela. Napako sem naredila, ko sem jih obula.« Nič ni nasprotoval, čeprav se mu je izredno mudilo. Hitro in točno ob dogovorjeni uri me je odpeljal nazaj domov in jaz sem mu bila izjemno hvaležna.

Kako malo je treba včasih. Kako ti lahko beseda neznanca pogreje dušo, druga pa zaboli. No, LPP je gotovo na pravi strani, in tako naj ostane, prosim. Tudi avtobus je nujna dobrina. Hvala vam vsem LPP-jevcem za volanom.

Barbara Jozelj

SREČA

Vprašanje je, kaj je to sreča, in pa tudi, v kakšni stvari. Lahko je to knjiga, športna dejavnost, preprostost pravega družinskega življenja, dober prijatelj ... Včasih nas doleti, da zelenega ne moremo dobiti. Sreča, da nimam želje po velikem pridobitništvu, hlastanju po bogastvu.

Sreča je, če imaš moč v sebi in se znaš spopasti z vsemi življenjskimi pastmi in se ne pustiš teptati.

Sonata

400

Preživljamo drugi val okužb z novim koronavirusom. Ta je še hujši, mnogo hujši kot prvi. Ogromno ljudi je okuženih, tudi preminulih ni malo. Zaprti so vrtci, šole, trgovine, tudi zdravstvene storitve so omejene. Uvedli so tudi policijsko uro. No, pa smo pri moji zgodbi.

Bila je sončna sobota. Po dolgem času sem srečala znanca, ki mi je že večkrat naredil kakšno uslugo. Tokrat mi je nabavil domači med. Ker pa mi je v istem obdobju nabavila med tudi sestra, in to kar veliko zalogo, sem mu hotela sporočiti, da mi ga ni treba nositi. Ko sem ga srečala, je bil v družbi svojih prijateljev, nisem štela, koliko jih je bilo, okoli pet ali več. Ustavila sem se, nisem bila prisotna več kot dve minuti, ko sta prikolesarila dva policista. Sledil je popis in tudi visoka kazen 400 evrov.

Ljudje so panični, bojijo se. Očitno je nekdo opazoval družbo na sončku in poklical oblast. Polagam vam na srce. Pazite, da vas ne doleti enaka izkušnja. Za splošno varnost gre. Ni heca. Srečno in bodite zdravi, jaz pa grem opravljat dela v splošno korist.

Metka

ANEKDOTE IZ PRODAJE

IN SMO OSTALI LAČNI

Sedi pisana družbica uličnih junakov pred neko trgovino, na neki klopici, na sončku. Nekateri prodajajo Kralje, večina pa upa na krajcar ali dva, tudi sendvič bi zadoščal ...

Ljudje hitijo noter in ven iz trgovine, od njih se odrtega postava, gospa z dvema polnima vrečkama. Nameni se proti klopici in že od daleč sprašuje in govori, da je nekdo prej prosil za hrano, neki fant na vozičku.

Gospa, tudi mi smo lačni, nam dajte, hvaležni bomo, se oglasijo pričakujoči glasovi ... A veste, vi pa niste na vozičku. No, pa drugič. Se obrne in gre ...

Psiha

TUKI ČIČI PA ČAKI

December je mesec radosti in veselja, mesec praznovanja, druženja. Mesec, ko svojim najbližjim naklonimo več pozornosti in topline. Toda letošnji december je drugačen, bolj klavarno obarvan zaradi pandemije koronavirusa.

Ljudje smo v skrbeh. Ne smemo se družiti, in če sem iskrena, to le povečuje mojo tesnobo. Ne morem vam povedati, kako pogrešam svoje domače, druženje s prijatelji in tedenske izlete v gore. Ja, prav ti celodnevni izleti so zelo pripomogli k izboljšanju mojega zdravstvenega stanja. Zdaj lahko hodim le po praznih betonskih mestnih ulicah. Kje so veseli, brezbrizni dnevi?

Tako dolgo je minilo od tega, ko sem bila brez skrbi in sem se počutila svobodno. Zdi se mi, da sem kot ptica zaprta v kletki. In to dobesedno. Živim namreč na manj kot desetih kvadratnih metrih, klet ni všteta. In bolj kot se držim pravil in sem doma, večje stroške imam. Prej sem tekoče položnice brez težav pokrivala s pomočjo ponujanja našega uličnega časopisa, zdaj to ni več mogoče. Poskušala sem s ponujanjem Kraljev ulice, a ta podvig ni obrodil sadu. Ljudje se bojijo in tudi sami preživljajo težke čase. Tako kot meni je tudi njim vsak evro pomemben. V upanju, da to krizno obdobje, ki že predolgo traja in nas je vse postavilo na težko preizkušnjo, čim prej mine. Med tem dneve preživljam doma, ukvarjam se s svojimi konjički po principu *tuki čiči pa čaki*.

Špela

STARKA

014
KRALJI
ULICE

Nekje, za mizo v svetli sobi sedi sama starka. Lasje so osiveli, lica zgubana; a pogled, v katerem se bleščijo solze, jasen. Sedi nemo. Na kolenih ji počivajo klobčič modre volne in pletilke. Pogled ji je uprt v steno, po umu se drug za drugim nizajo spomini. Nekateri grenki in otožni, veliko več pa je lepih, radostnih. Sliši se globok vzdih.

Oj, spomini, vi ste edini, ki ste mi ostali. Zdrzne se. V roki začuti drobno dlan. V svoji zamaknjenosti ni niti opazila, kdaj je priracal ta mali vragec, ta njen sonček, ki jo razveseljuje in od katerega se lahko še toliko nauči, k njej. Spleza ji v naročje in ji z otroško razigranostjo obriše drobno solzo, ki ji ob pogledu nanj spolzi po licu. Pa ne od žalosti, joče od sreče, da ji je narava podarila vnučka, ki še vedno najde ob vseh teh sodobnih čudesih čas zanjo. Hvala ti, kjer koli in kdor koli že si, hvala ti zanj, se v mislih zahvali, dvigne vnučka, ga nežno in previdno postavi na tla in vstane. Sedaj, dragi moj, je konec objokovanja in melanholije, sedaj greva ven, v toplem sončnem danu, boš videl, da tudi tvoja babi premore še kar precej kondicije; greva se igrat na plano, greva objet drevesa, greva se potepat v gozd in poslušat napev vseh ptic, ki trenutno prebivajo v njem, skratka pojdiva si poiskat svoj prostor pod soncem in se objet z njegovo toplino.

Ne morem verjeti, kako lahko topla mehka otroška dlan tako polepša še tako otožen dan starki, ki ima občutek, da bo za vedno obsedela v sobi, pozabljena, le s svojimi spomini. Skozi okno sije prebujajoče pomladno sonce, pred hišo na trati pa so ravnokar pokukale prve pomladne cvetlice. Vse te pomladne radosti ji je ravnokar pokazal vnuček, ko jo je prijel za roko in se ji nežno zazrl v oči. Saj ne, da ne bi šla iz hiše, le videla jih ni v svoji zamaknjenosti. Tako lepo je gledati starke, kako se sprehajajo po poteh, kjer so včasih kot mlada dekleta hodile na sprehode. Kako obiskujejo kraje, kjer so se porajale prve ljubezni, in z njimi obujajo spomine in jih ni sram priznati svoje nerodnosti ob prvem poljubu, prvem dotiku.

Res lepo, in plemenito.

Rade Nikolic

Podarite jim čim več takih trenutkov, saj je življenje tako lepo, a na žalost prekratko. Veliko bi še radi postorili, veliko bi še radi povedali, se naučili in se marsikdaj še radi poveselili. Izkoristite vsak trenutek, da bodo vaši spomini lepi in da se boste imeli česa spominjati, tako kot starka, ki sedi za mizo v svetli sobi. Tako lepo je biti babica. Hvala za vaš čas in vašo plemenitost.

Mojca Gabrijel

Nik (posthumno)

Zadnja večerja pred koncem sveta

Mariborska stran:

Renato Volker - Rene

VSI PROTI VSEM

Vsi proti vsem je čisto soliden film Andreja Košaka. Vsi proti vsem je očitno tudi vladni moto, ki smo ga povzeli tudi državljani. V vsej tej zmedi informacij, dejstev in ugibanj se je težko znajti. Zdrava kmečka pamet ne bo šla iz mode, pa četudi ji masko natakne. Ker pa je praznični december, bom zadevo parafraziral: Vsi za vse. Vsega je dovolj za vse. Še posebej se to pozna v ljubezni, prijateljstvu in odnosih. Bolj kot kadar koli so se ti odnosi in vrednote potrdili letos znotraj družine. Tega nam nobena vlada ne more vzeti. Lahko pa se jim sami odpovemo. Jaz ne. In tako sem hodil doberšen del leta na proteste, demonstriral in se skoraj razpočil, kot milni mehurček, da mojim vnukom tega ne bo treba. Mnogim, ki so bili obsojeni na deljenje štirih sten z ljudmi, ki se jih sicer čez dan zaradi službe, šole in obveznosti spretno izogibajo, ni bilo lahko. Na plano so prišle vse tiste malenkosti, ki jih zaradi ljubelega miru preskočimo, ampak tokrat nismo imeli kam skočiti. In trenja so bila huda.

Tudi na medmrežju smo bili vsi proti vsem. Med znanci in prijatelji je nastajal razdor. Nenadoma smo se počutili tako majhne, nepomembne in nemočne, da smo medčloveške odnose predali dnevni politiki in propagandi. Saj jaz bi, ampak ... Če pa ves čas pravijo ... Sem slišal, da ... A veš, da moramo ... Tudi sam sem padel v to brezno navzkrižij in manipulacije solidarnosti in obsojanja. Pa ne pregloboko, ker me je mreža raznovrstnih informacij zadržala pri vrhu, kjer še lahko diham. Tudi skriti sem se poskusil, za en mesec, nekje pri Zadru, pa mi ni bilo dano. So pa bili trenutki, ko ni bilo zavetja nikjer drugje kot med štirimi stenami družine. Jaz imam to srečo, da družino imam. In tisti, ki osnovne celice nimajo? Kam se lahko zatečejo tisti na robu družbe? Kaj naj naredijo ljudje, ki sta jim kos kruha in streha nad glavo pomembnejša od virusa? Ulica je neusmiljena, a hkrati nudi svobodo pred dnevnimi bombardiranjmi medijev. Ampak kako naj se informirajo brezdomni? Komu naj verjamejo? Je kdo, razen Kraljev ulice in redkih, častnih izjem, pomislil, kako jim v tej situaciji pomagati? Jaz te dni z malo manj odpora delim drobiž po ulici. Malenkost bolj sem usmiljen. Malo manj sebičen. V teh prazničnih dneh ne bodite kot M. s Facebooka, ki je v dolgi debati z menoj najavil, da ne bo nikoli več kupil Kraljev ulice, ker pač jaz pišem zanje. Zato, dragi urednik, se odpovedujem honorarju, da nadomestim Maxov izpad dohodka. Zaradi mene prodaja ne sme trpeti. Prej obratno. In kaj je M. tako zmotilo? Očita mi, da kot gej ne morem uveljavljati pravice biti navijač NK

Foto: Žigažaga

Maribor. Ja, to je vodilni, banalni razlog. Ja, jaz sem oni ded, ki v Mariboru maha z zastavami in afne gunca. Pa M. moti, da sem kot desetine navijačev vseh nogometnih klubov tudi oče in dedek. Za otroke gre. Baje. Če ste tudi vi zmedeni v zgodbi gej, oče, dedek, sledite kolumni v 2021 in stvari bodo postale bolj jasne. In neskončno bolj zabavne, ker sem kopreno navlake letos odložil in v prihajajočem letu obljubljam več vedrine. Iz tega Košak komot film scopra. Izvedeli boste, kako je, če peljem svojega fanta in njegovega moža na obisk k bivši ženi. Osvetlil bom, kako sva s sinom in njegovo punco vodila gej lokal in kaj mi je napisala v sporočilu hči, ko se mi je javila iz ene največjih gejevskih mek Amerike, iz Castra. Kako sta mi oče in mama pomagala odpreti gej savno, je tudi zanimiva zgodba. Verige v eni od kabin so mamu še posebej zabavale. Pa o smrti ljubljene fanta bom kakšno rekel. Letos ga opevam na slovenskih radijskih valovih. Pesem Božič ni isti brez tebe je sicer stara šestnajst let, ampak je večna, kot najina ljubezen. Tudi to dejstvo mnogim ne gre v račun. Kot da ima ljubezen spol. Kaj pa koga briga, kaj ima moj partner med nogami. In med tem, ko bom izbiral med belo čokolado za novega partnerja svoje bivše žene, temno sladkobo zanjo, medtem ko bom izbiral veganske žele bombone za vnuke, darila za sina, hčer, mamu, sestro, nečake in kakšno pametno flašo za prijatelje, se bom spomnil tudi osamljenih. Spomnite se jih tudi vi. Bodite v teh dneh ljudem ljudje. Ne bojte se bližnjega. Ne bojte se nasmeha. Nasmeh je viden tudi pod masko. Oči nas izdajajo, kakor koli že zasučemo usta. Ne bojte se dati. Kdor da, dobiva. Z dajanjem še nihče ni bankrotiral. Naj vsi proti vsem resnično nadomesti vsi za vse, in še posebej: vsega je dovolj za vse. Srečnega pa zdravega. Rad vas imam! Hvala, ker kupujete Kralje ulice. Vaš Rene

015
KRALJE
ULICE

»KO SEM BILA MAJHNA, MI STARŠI NISO TEŽILI, KDAJ MORAM BIT DOMA, ZDEJ ME BOJO PA MULCI V POLICIJSKIH UNIFORMAH PO DEVETI ZVEČER KAZNOVALI, ČE BOM PREPOZNA!«

JANA

JAZ NISEM ODAVDE, 5. DEL

»Znači Krajišnik si. Kao onaj tamo.« Krajišnikov pogled se zazre v sliko neznanega moža. »A ko je taj tip?« »Zar i to ne znaš? To je jedan od naših, jedan od onih pravih, koji vole ovu zemlju.« »Pa nije valjda Momčilo Krajišnik?« »Upravo tako Janezu. Vidim, da mu barem znaš ime, hehe.« »Hm, pa zapravo mi je već prije upao u oko al meni nekako ne leži to domoljubje ili šovinizam.« »Ma pusti sad ovo bolan, jebali vas šovinisti, treba to sve satrat, ja samo kažem fino, da je ova naša republika legitimna, da smo ljudi koji smo branili svoje i ...« »Da, da, to mi nekako zvuči vrlo poznato.« »I još ovo momak, gdje god češ danas biti, bilo kuda češ ići, tamo će biti neko, koji ti hoće oprati mozak.« »Hm, to bi mogla biti istina. Ali u stvari, mislim, da bi bilo najbolje, da krenem polako, već je kasno.« »Ma jok, ajde popit češ još jednu sa mnom, ovakve kombinacije, kao kod tebe još nisam vidio.« »Daj mi još dva konjaka.«

Tedaj se obrne k ostalim gostom: »Hej momci. Kafano! Ovaj tip je legenda! Kaže, da je iz Slovenije, al znate kako se preziva? Krajišnik!« Prisotni zmedeno strmijo, vsi so poznali Mirota, predvsem to, kak težak je, zato se je nekdo od prisotnih opogumil in zavpil: »Bit će pravi Romanijac.« Navidezen priliz Miru ni zmotil družbice, da se še naprej zabava kljub veteranovi prisotnosti. Situacija je postala bolj absurдна kot napeta, ko je Krajišnik rekel: »Dosta politike i tog sranja, prestanimo tim ili bolje, da idem kući.« »Ma pust budale, nemaju pojma šta pričaju,« je skušal vojni veteran zglihati situaciju. »Zašto si zapravo ovdje? Sumnjam, da je u pitanju dopust?« »Upravo tako, davno sam prestao dopustovati ovdje, tu sam zapravo zbog nasljedstva. Nasljedio sam kuću, ne znam, što bi sa njom, da je dam pod kiriju ili prodam. Drugi je problem, da su

nam komšije godinama nazad micali ogradu, pa krali zemlju, pokrali so nam pola zemlje, čovječe, ne može se ni više normalno prići do glavnog ulaza, jebote.« »Uff, Krajišniče, jebeno je to, al barem znaj, da nisi ni prva, ni zadnja žrtva takvih lopova.« »Pa mislim ono, prije nego sam došao ovdje poslije toliko vremena, očekivao sam nekakvu slogu, da ćemo si kriti leđa, a ne ovakva sranja. Da krademo i otimamo jedni drugima. Nema više poštenja u ovoj državi, izgleda, da je rat stvarno pokvario ljude.« »He, momak, previše si naivan, danas idealisti slabo prolaze, zapamti to, danas svako gleda samo svoje dupe, i ništa drugo. Al sada, kada si pomenuo, da su ti komšije krale zemlju, to je jer godinama nije bilo tamo nikoga. Al čekaj, gdje ti je ta kuća? Nije valda kod stare gostione kod Crnog jazavca?« »Upravo ta.« »Hm, uff, ne znam,« je postal nervozen veteran Miro. »Pa budi pazljiv sa ovim budalama, mislim komšijama, otprilike znam ko su. Opasni su, imaju svi oružje, i majku bi prodali za pare. I sa ovakvim šljmom sam ja godinama ratovao na istoj strani. Da krađu zemlju svojim susjedima. Pffuj!« »Ma opušteno, ima sve na katastru crno na bjelo, koja je čija zemlja. Ako tamo piše, onda je sve to moje.« »Opet, naivan si momak, sigurno so oni već sve potplatili, od sudije do katastra. U ovom svijetu zapravo važe nenapisana pravila, zapamti to.« Krajišnik vstane, rukne še do konca konjak oziroma zadnje rundo in reče: »Pa vjerovatno ste u pravu, a ja još uvijek vjerujem u poštenje, moral i kolegialnost, zapamtite vi to.« Odpravi se, Miro pa nemo obstane. Družba se meni nič, tebi nič zabava naprej, brez vsakršne skrbi.

Diego Menendes

PAPARAZZI ZA REVEŽE

Foto: Nada Žgank

1.12

Veseli december je ta let zame skenslan. Kot prvo, men se marc vleče že... od marca. Pa dejansko (!!!) to leto nisem zajebala prejšnjih novoletnih zaobljub, ker sploh ni blo šanse.

Niti si ne mislm zadajat novih. Glih zarad tega. Se bomo delal, da je blo leto 2020 sam nek failed experiment, lahko poskusimo znova. Torej, sm slišala, da so smreko postavil. Me zanima, če so jo poimenoval Biden al Janša. Al je Janša tista v Vatikanu? Mogoče je pa Jeko? Ful preveč uprašanj mam.

A se rojstvo Jezusa praznuje to leto? Kje lahko dobim kuhano vino?

Ali pirotehnika prenaša COVID? Kaj bom počela za novo leto? A si sploh lahko res zaželim vesele praznike, če je praznik že cel let? Aja,

ključno vprašanje, pa se sploh ne zajebavam... A LAHKO URŠKA ŽE

ENKRAT JANEŽU PREPOVE UPORABO SOCIALNIH OMREŽIJ??

Kaj boste vi kej za nov let, drugač?

TJAŠA ŠKORJANC

TA PESEM JE O SREČANJU Z NEKOM, KI JE TEKOČNOST IN S SVOJIM BIVANJEM POVZROČA TEKOČNOST.
TUDI KO JE PREOSTANEK BETON.

ODEJA SI, V KATERO SE OVIJAŠ.
PRVIKRAT JE JESEN DANES
ZRNIČASTA, OZKA, TESNA,
MOLJ, ZDROB, KARMINSKA ŠMINKA,
PRAZNA IN ODMEVAJOČA KAKOR SPOLOVILO.
KOT BI VEDELA, DA JO BOŠ VZELA NA SVOJE
GLOBOKE VEKE IN JO ZAPOLNILA.

ŠE PO TREH LETIH SO MI TVOJE OČI ZNANE KOT VČERAJ.
OKROGLE IN BOLEČE ANESTEZISTOVE SPONKE.
SLAŠČIČASTI MAGNETI ME ZLEKAJO V SPANJE
IN TVOJA MEHKE MEMBRANE MIRUJO TRESAVICO KAKOR RUHA.
PRED TREMI LETI SI IMELA LASE,
ZDAJ TI VEJASTA LOBANJA KOT
KOSTANJ SPENJA ZATOHLA MESTO.

MOJE MESTO, A NAJBOLJ TUJE MOJE,
KOT BI Z OGLEDOM SKICIRAL SVINČENI DELEC V MAŠČEVJU.
ČE SI TUKAJ, POSTANE BOLJ MOJE.
TVOJA LICA SO NAMREČ,
ČEPRAV SUHA,
NAOLJENA IN LAČNA KAKOR SOLZA.
IN KAPLJE PREMEŠČAJO LEDVICE MESTA.
IN OD VSEH REČI NA SVETU TAKO DOBRO VEM,
KAKO ZVENI SOLZA.
ŠE PREDEN SE ZGODIJO KAMNOLOMNE REKE,
JIH ČUTIM V JEZIKU KOT STRAŠNO BREZDOMNO ŽEJO.

ZATO JEMLIJEM NASE VSE, KAR JEMLEŠ TI.
VRANICA, KI MANJKA,
V MENI OTEČE KOT ČRNINA. ZA TRENUTEK
POSTANEM BESEDA, VRAŠČENA V TVOJEM USTJU,
KLINIČNO MRTVA,
KOT LIST, IZPODRINJEN OD ZMRZALI.
IN TVOJA LJUBEZEN JE MOJA LJUBEZEN,
TOLSTA OD PREVARE TVOJEGA FANTA,
DA STA DVA TREBUHA DVE KORITI,
POSTRGANI OD BITI TUJ, TUJEC,
POSTELJNINA, BROKAT.

JAZ SEM NEVREDNA SVOJE SESTRE.
KOT TEKTONSKO PLEČE SE RAZPIRA,
DA SEM JAZ LAHKO SVEČNIK,
OTRDEL IN MRTEV KOT KASPIJ.
NISEM VREDNA SVOJE SESTRE, SLONOVINE IN MARMORJA,
KI PIJE IN PIJE BREZ ENE SAME PRASKE
V RUSTIKI TELESA. BITI VELIČINA.
KO SEM SE PRVIČ NAUČILA BESEDE CICATRIZ,
JE ZAČELA NARAŠČATI KOT FETUS.
NJENA TEMPERATURA ME OBLAČI NAMESTO KOŽE.

ZATO SEM MANJ OD SVOJE SESTRE,
KI NI POLOVICA POLOVIC
IN JE ŽALUZIJA, STEGNO, ELIPSA OREŠČKOV,
KJER KOLI, MED NOHTI IN MULJEM.
ZDAJ IN ZA ZMERAJ.

VIR: DRUŠTVO SLOVENSKE PISATELJEV

www.vrabcenarhivist.si

ROCCA SPREMINJA SVET – GA LAHKO TUDI JAZ?

Spoštovani!

Kot redna bralka časopisa Kralji ulice sem vam že večkrat želela pisati, ker iskreno in brez pretiravanja mislim, da izdajate enega izmed najboljših časopisov, ki jih berem. Danes sem prebrala spis učenke iz 9. razreda, ki je v meni vzbudil verižno reakcijo. V prilogi vam z njenim dovoljenjem pošiljam njen spis, ki je nastal po ogledu filma Rocca spreminja svet. Prosim vas, da ga delite med kraljice in kralje ulice ter svoje kolege. Lepe in tople praznike vam želim in vam kličem na zdravje! Knjižničarka Tina

Albert Einstein je nekoč dejal: »Pomembno je, da ne prenehamo spraševati. Zvedavost ima vso pravico, da obstaja.« S to mislijo nam je želel sporočiti, da naj ne bomo ovce, ampak naj si drznemo dvomiti in kritično razmišljati o stvareh, ki se nam ne zdijo prav ali pa se nam zdijo neumne in nesmiselne. V praksi bi imeli danes lahko veliko pomislov o naši družbi. Kakšni so naši medsebojni odnosi? Ali kritično presojujemo, katera nenapisana pravila so smiselna in katera ne? Ali nam sovražni govor sploh prinese kaj dobrega? Ali lahko ljudi sodimo po videzu? Če bi se malo zamislili, bi lahko opazili, da ima današnja družba kar veliko napak, ki bi jih bilo treba odpraviti. Veliko pomislov in stereotipov imamo o brezdomnih. V filmu so izpostavili naš odnos do njih. Dobili smo sporočilo, da jih ni prav soditi po videzu, saj ne poznamo njihove preteklosti in razloga, zakaj so pristali na cesti. Lahko so bili v preteklosti tudi uspešnejši od nas, ampak so postali brezdomni zaradi prevar in goljufij na področju prava, lahko so imeli hude socialne stiske, posegli po alkoholu ali pa enostavno niso bili rojeni z zlato žlico v ustih. Brezdomni so v resnici povsem navadni ljudje, tako kot mi, ampak jih sodimo po videzu in zato jih imamo za manjvredne in so nam odveč. Ne zmorem si predstavljati, kako bi bilo, če bi bila brezdomka jaz. Kje bi se lahko oprhala? Kje bi dobila dovolj denarja, da bi si lahko sama kupila hrano, oblačila, tople obroke in dovolj vode, ali pa kako bi se bila spet zmožna sama postaviti nazaj na svoje noge? Menim, da so pravi bojevniki, saj so sposobni v tako težkih razmerah preživeti mrzle zime in vroča poletja. Na spletu sem nekoč videla posnetek brezdomca, ki je vstopil v trgovino z namenom, da bi si kupil hrano, ampak so ga uslužbenci napodili ven, ker je vstopil z raztrganimi oblačili. Spomnim se, da me je takrat to zelo razjezilo. Prav tako je danes v družbi prisotna diskriminacija temnopoltih. V času, ko so belci še osvajali ozemlja in zaslužnjevali temnopolte, so bili temnopolti predobro misleči in niso slutili, kaj jih čaka in česa vsega smo bili belci takrat zmožni. Danes Amerika velja za najbolj rasistično državo, kjer se izvaja veliko policijskega nasilja nad temnopoltimi. Tam je verjetnost, da bodo ubili temnopoltega, kar trikrat višja kot pa belca. Zelo zaskrbljujoče pa je tudi, da 98 odstotkov teh policistov, ki so namerno storili kaznivo dejanje, ni obtoženih. Slišala sem, da v Ameriki obratujejo tudi trgovine, v katere temnopolti nimajo vstopa, kar se mi zdi res absurdno, saj barva kože ne predstavlja tvoje osebnosti in mišljenja. S tako idejo o trgovini menim, da so Američani prekoračili vsakršno mejo. Ne vem, zakaj se nekateri belci obnašajo tako arogantno in zakaj bi delali razlike med rasami in jih zaničevali, saj smo vsi le ljudje. Menim, da bi bilo ljudi, ki razmišljajo rasistično, treba spoznati s temnopoltimi in tako bi ugotovili, da so v resnici temnopolti med drugim pevsko in glasbeno zelo nadarjeni ter odprti in topli ljudje. Danes je veliko ljudem na svetu všeč isti spol, ampak si ne upajo spregovoriti o svoji usmerjenosti, saj je na to temo v družbi

Foto: arhiv Kinodvora

prisotnega veliko posmehovanja in sovražnega govora, zato si veliko ljudi ne upa spregovoriti. O tej zelo aktualni temi se danes premalo govori, zato je to še vedno tabu. Eden izmed razlogov je tudi strah pred tem, da bi jih družba okoli sebe zavrnila in izločila. Bojijo se spregovoriti, zato to zadržujejo v sebi in začnejo čutiti tesnobo in tako postanejo nekakšni zaporniki družbe, zato ne živijo tako lepega življenja, kot bi ga lahko. V nekaterih primerih to tudi pripelje do samomorov. Poznam nekaj takih oseb in moram reči, da so veliko bolj tople, ljubeznive in človeške kot večina preostalih okoli mene.

V filmu so zelo nazorno izpostavili problem, ki sem ga zasledila v ameriških šolah, v slovenskih pa niti ne, in sicer je to deljenje razreda na več družbenih slojev, kot so na primer športniki, »kul« otroci oziroma otroci premožnejših staršev in normalni otroci, pa tudi revnejši. Kul otroci zaničujejo in zastrahujejo druge okoli sebe brez razloga, saj se zaradi denarja staršev počutijo, kot da so nekaj več kot drugi, in zaničevanje jim predstavlja tudi nekakšno hrano za svoj ego. V filmu smo videli, kako sta se Emili in njena prijateljica spravili na sramežljivo novo sošolko in Rocco. Po navadi se zastrahovalci ne zavedajo, kaj s svojimi dejanji povzročajo ljudem okoli sebe. V Ameriki se zaradi tega odvijajo razne aktivnosti, ki spodbujajo medsebojno prijateljstvo in spoštovanje drug drugega. Ravno včeraj sem na spletu videla posnetek očeta, ki je kaznoval svojo hčerko zaradi tega, ker je zastrahovala druge otroke na šolskem avtobusu, in je za kazen morala pri 2 °C pešati v šolo osem kilometrov. Oče je dejal, da bi šolski prevoz morali imeti za privilegij in ne kot nekaj popolnoma običajnega.

Če bi želeli, da bi naša družba postala socialno pravična, bi vsak človek moral prispevati svoj kamenček v skupen mozaik naše družbe. Morali bi postati bolj odprti za nove stvari in stvari, ki nam niso znane iz vsakdanjika, ne bi smeli imeti za čudne. Na področju prava ljudje ne bi smeli ravnati po lastnih interesih, ampak bi na vse skupaj bilo treba gledati bolj objektivno, oba spola bi si morala biti popolnoma enakovredna, preden kaj izjavimo v javnosti ali pa kaj o prijateljih, se moramo prepričati, ali bomo s tem koga prizadeli in ali bo ta izjava prinesla kakšno korist. Na splošno v življenju ne bi smeli slediti predsodkom, ampak bi se morali prepričati, kakšna je realna slika. Danes bi po svetu odpravili veliko več problemov, če bi govorili drug z drugim, ne pa drug o drugem.

Eva Skeledžija, 9. razred, OŠ Kašelj

IN MEMORIAM: MARKO CEGLAR - KTM

Leta 2006 sem bil študent zadnjega letnika FSD, hkrati sem prostovoljno delal v takrat čisto novi organizaciji Kralji ulice. KTM-ja sem spoznal v dnevnem centru na Poljanski cesti v Ljubljani. Bil je zelo dobrovoljen in pozitiven, čeprav v življenjskem smislu ni imel ničesar urejenega. Že kot triletni otrok je namreč postal sirota in je otroštvo prebil po raznih ustanovah in v rejniških družinah. Dogovorila sva se, da mu začnem pomagati urejati osnovne stvari, da bi imel vsaj denarno pomoč denimo, saj je bival v zapuščeni hiši brez elektrike in vode. Imel je sicer »cimre«, s katerimi pa ni bil najbolj zadovoljen, saj so preveč smetili ...

Najprej sva morala dobiti denar za izdelavo osebne izkaznice. Naneslo je, da smo šli ravno v istem času v Celje igrat nogomet. KTM je šel zraven in tam je imel kolegico, ki je prodala toliko časopisov Kralji ulice, da sva šla lahko naslednji dan na upravno enoto izdelat osebno izkaznico. Čeprav je menil, da bi ta denar bolj potreboval za kaj drugega, sem ga vseeno prepričal, da ga je investirati v osebni dokument. Nato sva lahko zaprosila za denarno pomoč, kmalu za tem je bil tudi prvi kandidat v našem programu namestitvene podpore, ki ga je uspešno zaključil. V tem času je dobil tudi bivalno enoto, v kateri je bil zelo zadovoljen in je živel samostojno vse do bridkega konca. V teh 15 letih je bil na Društvu Kralji ulice vseskozi dejaven kot prostovoljec ali zaposlen preko javnih del in zaposlitvene rehabilitacije. Vedno je bil pripravljen pomagati, včasih tudi preveč. Za svoje delo je prejel nagrado *prostovoljec leta 2018*.

KTM-ja smo imeli vsi radi, on nas prav tako. Vesel sem, da smo mu Kralji ulice vsaj malo polepšali njegovih zadnjih 15 let življenja. Dragi Mare, naj ti bo lahka zemlja in naj se tvoj *SHOWTIME*, kot si rad dejal, nadaljuje nekje drugje. Hvala za vse!

Foto: osebni arhiv

Bojan Kuljanac

IN MEMORIAM: KRALJI, † 2020

Smrtni primeri med člani in članicami našega društva so lani dosegli najvišjo letno raven od leta 2005, ki se šteje kot ustanovno leto Kraljev. Vse se spreminja, nič ne izgine.

Spominjamo se:

Danilo Šorli

Martin Škafar - Barjanski

Alojz Plestenjak

Anton Zajec

Blaž Rifelj

Boštjan Stritih - Stripi

Branko Pintarič

Matevž Tiller Breskvar - Buda

Dragiša Tintor

Anton Pugelj - Tonček

Ludvik Grah - Ljubo

Rayko Filipov

Aleksander Klepac - Alex

Božo, Merkator na Gregorčičevi

MOJ DOM

POD MOSTOM JE MOJ DOM,
OKNA SO BREZ ČIPKASTIH ZAVES,
IZ DIMNIKA SE NE KADI,
NA ILOVCI NAPLAVLJEN LES.

KDO SKLATIL ZVEZDE JE Z NEBA,
KDO UGAŠNIL MOJE JE LUČI,
KAKO NAJ NAJDEM SVOJO POT,
KO MRAZ ME GRIZE DO KOSTI?

POVSOD JE TEMA IN TIŠINA,
PREKLETSTVO VLEČE SE KOT MEGLA,
KADAR OBUP ME TLAČI K TLOM,
GREM ŽICAT ZA KOZARČEK VINA.

SAJ VAM REČEM, DA BO PRAV,
ČE KAKŠEN CVENK MI ŠE OSTANE
ZA ŠILCE ŽGANJA, ZA ČRNE RANE,
DA ZLIŽEM SI JIH S KAČJO SLINO.

KO V TEMI VRNEM SE DOMOV,
NE IŠČEM KLJUČA, SAJ NI VRAT,
TUD OKNA SI NE BOM ZAPRL,
MED MOKRE CUNJE SE ZVLEČEM SPAT,
PONOČI NE BI RAD UMRL.

KATARINA KALABA

Kraljevi recenzor:

SPLETNO PREDAVANJE: IZZIVI ZNANOSTI NAPREDNE DIAGNOSTIKE IN TERAPIJE

24. novembra 2020 je Slovensko inovacijsko stičišče SRIP s podporo STA organiziralo videokonferenco s strokovnjaki na področju onkologije in sorodnih medicinskih ved. Dogodek je bil predvsem priložnost za seznaitve širše javnosti s pionirskim področjem protonske terapije, ki velja v današnjem svetu za najsodobnejšo metodo odstranjevanja rakastih celic. Obenem je šlo za pragmatični moment o začetku snovanja ideje o postavitvi Slovenskega centra za protonsko terapijo, raziskovalnega centra za izmenjavo idej in načrtovanje raziskav s področja napredne diagnostike in terapije raka.

Govorci so javnosti predstavili različne pristope in metode za zbiranje informacij o boleznih in najprimernejših posegih ter si izmenjali sodobne prakse o postopkih in načinih dela.

Protonska terapija je postopek za zdravljenje malignih obolenj, ki oddaja sevanje v točno določenih globinah, da natančno usmeri snope protonov v tumorje, kjer se odložijo in tako zmanjšajo presežek sevanja na zdravo tkivo. Kot standardno rentgensko sevanje tudi protonska terapija uničuje rakave celice ter jim prepreči delitev in rast. Za razliko od fotonov, ki se uporabljajo v standardni radiacijski terapiji, protonska terapija uporablja pozitivno nabite atomske delce, znane kot protone, da cilja na rakave celice z večjo natančnostjo in brez izstopnega odmerka. Še posebej zanimiv pristop, ki so se ga

lotili raziskovalci pri razvoju in kliničnih študijah protonske terapije, je upoštevanje in raba drugih področij, kot so umetna inteligenca, analiza podatkov, elektronika, mehanika, digitalizacija. Govorca iz ZDA sta bila medicinska fizika prof. dr. Rock Mackie z Univerze v Wisconsinu in prof. dr. Thomas Bortfeld iz splošne bolnišnice Massachusetts. Povedala sta, da je v ZDA protonska terapija že v širši rabi in da število tovrstnih posegov v Sloveniji prepočasi raste oziroma jih sploh ni. S tem se je strinjal tudi povezovalac predavanj dr. Mark Pleško iz CosyLaba, v katerem so razvili inovativen izdelek z naprednim univerzalnim kontrolnim sistemom protonske terapije pri zdravljenju raka, ki znatno izboljša učinkovitost in zmanjša stroške zdravljenja.

Pri predavanjih in delavnicah so sodelovali tudi uveljavljeni slovenski raziskovalci in znanstveniki prof. dr. Dušan Šuput, doc. dr. Andrej Studen, prof. dr. Tomaž Vrtovec, dr. Marko Grobelnik, dr. Kristjan Anderle in dr. Maja Čemažar. Posnetek videopredavanj je dostopen na YouTubeu in Facebooku STA. Vsem znanstvenikom in raziskovalcem se zahvaljujemo za pomembno delo, ki ga opravljajo, ter jim želimo obilico uspehov še naprej.

Jan Omahne Femec

DOMIŠLIJA

NAZAJ ME DA V VSE SPOMINE, KI SEM JIH IMELA KOT OTROK.
ČEPRAV NE VEM, KATERI SO RESNIČNI, SO DELČEK MOJIH ROK IN DELČEK MOJE DOMIŠLIJE,
KI JE VČASIH NAŠLA LEPŠE IN DRZNEJŠE KOTIČKE.

ŠLA V NAJVIŠJE JE PLANINE TEGA MESTA NIZKO V VAS,
Z ZMAJEM V JAMO PRISLUHNI MAJHNIM KORENINAM, KAKO ZAČENJAJO V ZEMLJO RAST.
IN VZKALILI SO TI NOVI CVETI Z VESOLJEM NAOBKROG ...
V EN SAM VELIK ŠČIT OBJETI, IZ VIJOLIČNIH PRAVZAPRAV VSEH BARVNIH NOT.

OKUŠAT SAMO SKRAJNE POVRŠINE ŠE NEZNANIH IN NEODKRITIH KOMAJ VIDNIH MORSKIH STEN,
Z ZVEZDO POD VALOVI VODE, PO POTI SENC ŠE NEIZREZANIH STOPINJ.

KATJA ZGOZNIK

SLIKE

Zbudim se na travniku. Počutim se dobro, kot po prijetnem spancu v svoji postelji. Počasi vstanem in se ozrem okoli sebe. Pokrajina mi ni znana, ampak se počutim varno. Name sije sonce in me prijetno greje, mislim, da je poletje. Okoli mene raste trava, ki mi sega do pasu. V travi se skrivajo živo rdeče cvetlice, na katerih počivajo črni metulji. Kljub navzočnosti človeka delujejo zelo sproščeno. V daljavi opazim kamnite stopnice in se jim odpravim nasproti. Hodim počasi, da ne bi zmotil spokojnosti tega travnika. Ko se jim približam, se ozrem proti vrhu in vidim, da peljejo proti mestu. Vzpenjam se po stopnicah, ko se tišina travnika počasi spreminja v hrup ulice. Slišim smeh otrok, glas uličnih prodajalcev in zvok kopit, ki udarjajo ob tlakovano cesto. Znašel sem se na prometni ulici, v mestu, ki me spominja na moj domači kraj. Mimo gneče si utiram pot po ulici, ta pa me pripelje do majhne hiše.

Stavba, ki stoji pred mano, mi daje dobre občutke, kliče me, naj vstopim. Potrkam, ampak ni odgovora. Potegnem za kljuko in vrata se odprejo. Ko vstopim, na glas vprašam, če je kdo doma. Spet nobenega odgovora. Opazim, da je hiša urejena, v njej očitno nekdo stanuje. Sezujem si čevlje in skozi vežo stopim v naslednjo sobo, v kateri visita dve sliki. Na levi in na desni strani, ena nasproti druge. Leva slika na dnu okvirja nosi naslov Garač in desna Ribič. Približam se desni sliki. Prikazuje starejšega moškega, ki sedi na pomolu ob jezeru in lovi ribe. Izgleda spokojno. Ko se je dotaknem, me slika prevzame in znajdem se znotraj nje.

Možakarja gledam v hrbet. Pokličem ga, ampak se ne odzove. Približam se mu, da bi ga potrepal po rami, ko spoznam, da je to nemogoče. V tem trenutku sem samo opazovalec. Z ribičem sem povezan, čutim, kar čuti on, in vidim, kar on vidi. Možakar je umirjen, tu je, da uživa v lepoti narave, v lepoti tega jezera. Ni preveč osredotočen na ulov rib. Bolj ga zanimajo valovi v vodi, ki jih povzroči žuželka, ko pristane na njej. Rad posluša zvoke okoli sebe in iz njih razbira živali. Všeč mu je veter, ki ga boža po obrazu. Ne razmišlja o tem, kaj bo in kaj je bilo. Vse, kar ga zanima, je tukaj in zdaj, to, kar doživlja v momentu. Hvaležen je za sedanost, za darove, ki jih prinaša. Čez čas se stemni in ribič se odpravi domov. Ko hodi po gozdni poti, razmišlja o svoji ženi. Njegove žene že dolgo ni več, umrla je že nekaj let nazaj. Do nje še vedno čuti ljubezen. Pogreša jo, ampak sprijaznil se je z dejstvom, da je ni več ob njem. Rad si predstavlja, da je šla nekam na boljše.

Ko prispe domov, odloži ribiško opremo in se usede za pisalno mizo. To mizo ima že dolgo časa, daje mu občutek nostalgije. Prižge si svečo in v roke vzame pero. Kot vsak večer zapisuje v svojo knjigo. Piše o modrostih, ki jih je nabral skozi svoje življenje, piše o svojih izkušnjah in o težavnostih, ki jih je premagal na svoji poti. Ne ve, komu bo ta knjiga koristila, nima namreč več nikogar. Piše pa jo vseeno.

Ko se zavem, sem spet v sobi s slikama. Pomislim na ribiča in na njegovo življenje. Razmišljam o tem, kako mu je umrla

žena, in o zgodbah, ki jih zapisuje v svojo knjigo. Razmišljam, kako miren je v svoji koži in kako ga življenje ne vleče v nobeno smer. Ta ribič le obstaja, on preprosto je.

Ozrem se proti sliki na svoji levi. Zanima me, če lahko doživim podobno izkušnjo z dotikom druge slike. Stopim proti njej in se je dotaknem.

Deluje! Pred menoj stoji prelepa ženska srednjih let. Zre izven svojega dvorišča, kjer nekomu maha v slovo. To je njen mož, ki se ravno odpravlja na delo. Vesel je, da ima tako ljubečo ženo. V mislih se že pripravlja na delo. Služba bo težka kot ponavadi, dela je veliko. Domov se vrne utrujen, ampak zadovoljen. Še en dan na poti k boljši prihodnosti, si reče.

V prostem času rad ustvarja iz lesa, to je vse, o čemer razmišlja na poti domov. Ustvarjanje ga osrečuje, njegovemu življenju daje smisel. Ničesar si ne želi bolj kot tega, da bi iztesal popolno pisalno mizo. To je njegova strast. Tako je zagnan, da ženo le na hitro objame, preden se odpravi proti delavnici. Ona bi si želela pogovora, ampak trenutno zanjo nima časa. Ženo skrbi, da še nič ni jedel, ampak ne želi ga motiti. Vidi, da je zatopljen v svoje delo, vesela je zanj. Možu motivacija po nekaj urah pojenja. Ponosen je na napredek, ki ga je danes dosegel.

Ko pride nazaj v hišo, se usede za mizo nasproti svoje žene. Hrana, ki ga čaka, je zdaj že mrzla. Ko ženo pogleda v oči in se ji zahvali za hrano, opazi, da je žalostna. V trenutku je preveč lačen, da bi jo vprašal, kaj je narobe. Lahko počaka do jutri. Ko se naje, postane zaspan in se odpravi proti spalnici. Žena mu sledi, uleže se zraven njega. Mož začuti, da si želi njegove ljubezni. Že dolgo se nista ljubila, ampak danes je preprosto preveč izčrpan. Odmakne se stran od nje, ker mu je vroče. Zaspita vsak na svojem koncu postelje.

Spet se zavem. Občutki niso tako prijetni kot pri prejšnji sliki. Ne želim preveč razmišljati o njej. Pogledam skozi okno v sobi in vidim, da se je začelo temniti. Mislim, da imam za danes dovolj. Mogoče se vrnem jutri, radoveden sem, kaj se še skriva v tej hiši.

Na poti skozi vežo se zazrem v ogledalo na steni. Vidim sebe, mladega moškega v svojih dvajsetih. Dalj časa, ko zrem v ogledalo, bolj opažam podobnosti med sabo in osebama na slikah. Ista barva las, obrazne mimike, znamenja na obrazu ... Mogoče si pa le zamišljam, precej sem utrujen.

Zaprem vrata in se odpravim na ulico. Na poti nazaj se ne oziram preveč na svojo okolico, hodim s strnjenim korakom. Nisem prepričan, če bežim od hiše ali če se mi le mudi nazaj na travnik.

Ko končno stojim na vrhu stopnic, vidim, da travnika ni več. Na njegovem mestu zdaj stoji velika hiša, iz katere se vije vonj po opiju.

Naenkrat vem, kaj moram storiti. Vem, kako se bom vrnil na travnik.

Simon Vukosav

ZDRAVNIK VPRAŠA PACIENTA, ČE JE MESO. »NE JEM MESA,« ODGOVORI PACIENT.

»ALI JESTE RIBE?« VPRAŠA ZDRAVNIK. »NE JEM RIB,« ODGOVORI PACIENT.

»ALI STE VEGAN?«

»NE, NISEM. SEM KLOŠAR,« ODGOVORI PACIENT.

GREGOR B. HANN

ČESA SEM SE NAUČIL OD KORONE, (POLGLASEN ZASEBNI SAMOGOVOR)

V času »zategovanja mask« in »koronoumja« se je morda nevarno oglašati v javnosti, če ti misli tavajo nekako po svoje. Najbolj zagreti koronaverniki bi te lahko imeli za hujskača ali celo potencialnega morilca, nekoliko manj »usklajeni z novimi časi« pa za neresnega, se pravi neodgovornega – za nekoga, ki si razkužuje roke samo v 60 odstotkih primerov, ko bi to lahko storil. Zato sem se odločil za polglasen zasebni pogovor sam s seboj. Priporočam, da si po koncu previdnega prisluškovanja skrbno razkužite ušesa in možgane.

Torej: česa sem se naučil od korone?

Na primer tega, da ljudje nismo dosledni pri ugotavljanju vzrokov in posledic. Kako bi bilo danes, v času razglašene epidemije, če ne bi poznali računalnikov, pametnih telefonov ter podatkovnih omrežij, je težko natančno opisati. Prav gotovo pa vlade ne bi mogle tako silovito zatreti druženja, kot so ga, če ne bi bilo nakupov prek spleta, učenja in dela na daljavo in ne zabavne elektronike, ki zaprtim ljudem krajša čas ter odganja občutek osamljenosti. Povsem izolirani ljudje bi mnogo prej začeli ignorirati zapovedi in prepovedi oblasti: varnost pač izgubi vsak smisel, če se počutiš duševno mrtvega pri živem telesu, obenem pa je to tvoje telo še lačno in brez potrebne nege. Če torej trdimo, da so sedanji ukrepi posledica razglašene epidemije, moramo prav tako priznati, da so rezultat sedanjega stanja tehnike in komunikacije na daljavo. Brez obojega ne bi bilo »uspeha«.

Od korone sem se naučil, da ti nihče ne bo olajšal ugotavljanja, koliko pravic ti je sploh še ostalo po vseh omejitvah in prepovedih. Ko sem na primer klical naokrog (tudi na telefonske številke oblasti), kje lahko dobim ali kupim zemljevid z označenimi mejami mestne občine (zaradi sprehodov in izletov), mi ni nihče pomagal. Se bomo torej v strahu, da sredi gozda ali travnika ne prestopimo občinske meje, samoomejili in odrekli naravi? Ali pa bo naš sprehod nekaj kilometrov krajši, kot bi lahko bil? Komu mar!

Od korone sem se naučil, da nam »odgovorni« dajejo nasprotujoče si namige o tem, kaj početi in česa ne. Po eni strani ponavljajo, da moramo najti protiutež nakopičenemu stresu, malodušju, osamljenosti, zaprtosti med štiri stene, pomanjkanju gibanja, po drugi strani pa obsojajo druženja celo v manjših skupinah, odsvetujejo zapuščanje doma ... Videti je, da sploh ne opazijo svoje protislovnosti. In zmede, ki jo ustvarjajo.

Od korone sem se naučil, da vraževerje nikoli ne umre, niti v samooklicanih »družbah razuma«. Gre za obliko vraževernosti, ki se je večina sploh ne zaveda. Vsak pretirani smeh, glasno izražen humor, zabava, začasna pozaba – torej vse, kar priča o veselju do življenja in dobrem zdravju, se lahko hitro razume kot brezobzirno izzivanje; kot bi za vsakim vogalom prežale sile zla ali nekakšna nejevoljna, preobčutljiva božanstva, ki bi jih prej naštetu žalilo in jezilo in bi se zato družbi maščevali z epidemijo. Koronaboječ človek zato rad nosi na svojih plečih vse naložene mu prepovedi, ne postavlja neprijetnih vprašanj in se dodatno še sam omejuje in nadzira, obenem pa seveda zna ohraniti zdravje duha in telesa ter obdržati tak presežek energije, da bi se lahko ponudil še kot prostovoljec ...

Od korone sem se naučil, da kar lahko storiš danes, ne odlašaj na jutri. S starimi prijatelji smo se hoteli po daljšem času dobiti na pivu. Ker smo vsi zaposleni in živimo na različnih koncih Slovenije, smo malo zakomplicirali. In medtem so udarili

ukrepi, ki so naše srečanje odložili za več mesecev. Nasprotno pa sem v zadnjem hipu iz knjižnice odnesel zalogo knjig, glasbenih plošč in filmov.

Od korone sem se naučil, kako se razgrajuje vladavina prava. Oblasti nenehno spreminjajo pravne akte, ki so za povrh težko razumljivi ali dvoumni, slabo premislijo njihove širše posledice in s tem nemalokrat spravljajo ljudi v hude stiske, »pozabljajo« spoštovati ustavna načela, kot sta sorazmernost in zakonitost, minimalne standarde v pravu itn. Če je svoboda temeljna vrednota, bi morali ves čas iskati ravnesje med njo in drugimi vrednotami. Ne pozabimo, da pravo in pravice niso od včera; veliko trpkih izkušenj iz svetovne zgodovine je vgrajenih v pravni sistem v obliki varovalk – samo obrobni politiki in strokovnjaki, ki jih je iz blata večne anonimnosti naplavila razglašena epidemija, mislijo, da obstaja priročen rdeč gumb za splošen izklop pravic in svoboščin z napisom korona.

Od korone sem se naučil, da sta splošna negotovost in krivda ubijalska kombinacija. Zanima me, ali si še lahko dovolim tu in tam biti samo človek, nepopoln, malo nemaren in za hip katero od pravil ali priporočil »pozabiti«. Človek je tako nenehno v dilemi: ali naj si drzne živeti ali »varno« životariti z množico in čakati, da enkrat pride lepši jutri. Ali bomo morali skrivaj krasti občasne trenutke svobode in v strahu pred globami in obsodbami okolice ter z občutki krivde, da nismo nehote koga okužili ali celo ubili, zgodbe o tem obdržati zase?

Od korone sem se naučil, kaj je za oblasti zares pomembno in kaj ne. Trgovski centri so pomembni! Z vsemi tisoči in deset tisoči izdelkov. Ljudje se tam sprehajajo med policami in otipavajo ter izbirajo stvari. In se nato drenjajo v vrstah pred blagajnami. Da bi pa smeli sedeti v kinu ali gledališču? Ne, tega pa ne – kulturo je treba začasno ukiniti, ker ni pomembna! Jo bomo že izvlekli iz parafina za kakšno državno proslavo.

Od korone sem se naučil, kako zelo pametni so ti virusi. Sodeč po ukrepih zna virus ugotoviti, ali ima kdo nepremičnino ali plovilo v sosednji Hrvaški. Do takšnega izbranca se virus obnaša popolnoma drugače: postane povsem nenevaren.

Od korone sem se naučil, da javni mediji zlahka škodijo. Nisem posebno inteligenčen, razgledan, študiran, eno veliko prednost pred večino pa vendarle imam: moja glava ni bila bombardirana dan za dnem, teden za tednom, mesec za mesecem, leto za letom, desetletje za desetletjem ... s televizijsko propagando! Televizije pri meni doma nikoli ni bilo – ne v otroštvu ne v odrasli dobi. Televizija pa je tiha voda, ki globoko dere. S časom te spremeni na znotraj, čisto na vse te navadi. Jaz pa še vedno takoj začutim kič, plehkost in neumnost, ki puhtijo z zaslona. Televiziji me nikoli ne bodo udomačili, njihov svet mi bo ostal tuj. Smilijo se mi upokojenci, ki živijo v smrtnem strahu med nenehnim gledanjem in poslušanjem števil, ki dokazujejo svetovno katastrofo. Da se ne bi nalezli, se še bolj osamijo, opuščajo kontrole pri zdravniku in marsikoga zaradi tesnobe zadene kap.

Imam srečo, da sem se marsičesa naučil že v času pred krizo. Revez tisti, ki se bo rodil v tem obdobju in prva leta življenja prebil med »zategovanjem mask« in »koronoumjem«. Vse življenje bo trpel zaradi primanjkljave, pa naj njegova ladja celih tristo let išče končni pristan.

Jurij Kunaver

Izza rešetak:

REZERVAT: DNEVNIK OBSOJENCA 0-118/2015

Ta dnevnik je resnična zgodba življenja v ZPKZ Ljubljana, Povšetova ul. 5. Pisati sem ga začel 26. 4. 2015. Naj vam bo v veselje brati ga in naj vam nekaj da, kaj koristnega. Glede na to, da se najde v njem tudi kaj nepojasnjene, čudnega, nedorečenega, naj vas ne bo sram. Vprašajte. Moj elektronski naslov vam je vedno na razpolago: taubi66@gmail.com.

Nedelja, 31. 6.

Svoboda! Zjutraj je paznik naročil Žaretu, naj spakira. Le pol ure kasneje je prišel ponj. Žare se je uprl, da vsega ne more nositi sam, in paznik je pokazal name. Rekel sem: »Če ga boste zares takoj odpeljali.« Paznik mi je le z nasmehom prikimal. Mater, koliko stvari je tip imel tu. Nenormalno. Spotoma smo še srečali načelnika in jaz sem se ustavil pred njim nasmejan: »Prosim, da Žareta pri Unescu zavarujete kot edinstveni slovenski primerek, da ga na Dobu ne zbombardirajo.« V odgovor se je le zasmejal, Žare pa kot bebec gledal, nič ni razumel. Do skladišča sem mu pomagal nesti njegove stvari in potem sem se obrnil in šel nazaj v sobo. Brez pozdrava, ga ni zaslužil. Naj gre svojo pot in pazi na svoj gobec, saj kot sem slišal, na Dobu niso tako tihe in prijazne ovce kot tu.

Ko sem se vrnil v sobo, sva se z Novim spravila generalno čistit. Žaretova zapuščina je bila polna vreča smeti. Omaro je imel mastno in okoli postelje pravo štaló. Tudi to se zgodi tukaj. Toda soba je zdaj taka, kot mora biti. Bojiva se le, da ne bodo prignali še ene take svinje k nama. Ampak to je odvisno od naju. Vsakemu je treba podrobno razložiti pravila sobe. Na to ga je treba navaditi na miren način in šele v skrajnosti uporabiti silo. Samo pri Žaretu tudi sila ni pomagala! Tokrat bo. Novi se je tako zagrel v čiščenje, da sem ga komaj dohajal.

Popoldan je Novi dobil prikolico – devet mesecev; zdaj sedi trimesečno kazen. Seveda sem mu takoj napisal prošnjo za združitev kazni, kar bi mu znižalo sedenje za en mesec. Ko bi le uspelo. Za to prošnjo pa mi je jutri, ko bo odprta kantina, obljubil paket tobaka. Upam! Tudi jaz moram od nečesa živeti. Od lepih besed ni še nihče živel dolgo, pa moj pljučni rak tudi ne. Dokler bova sama, pričakujem, da bova imela dovolj miru, ker je tudi on

bolj tih človek in me pusti na miru, ko berem. Spoštujem take ljudi.

Torek, 2. 6.

Dobila sva novega v sobo. Sredi noči so pripeljali nekega Prekmurca. Zgovoren tip, ki se jim je leto in pol skrival, preden so ga našli in spet dokazali, kako pametna je naša policija. Ves čas je bil namreč doma – ha! No, zdaj je tu. Za policijski taksi je dobil račun 208 evrov. Jebat ga, Slovenija rabi denar. Sicer je tip vsaj za zdaj zadovoljujoč, ne kadi in ne pije kave – en fehtar manj. Me je pa zelo razočaral Novi. Čim je preživel začetno krizo, je že začel snifati tablete. Sicer me ne moti, če snifa, sem pa s takimi do zdaj doživel le negativne scene. Upam, da bo Novi spremenil to moje razmišljanje.

Življenje v sobi pa drugače mineva normalno. Novi me je zbudil zjutraj za zajtrk – dobil sem novo budilko, tako grem lahko mirno spat. Potem pa je zaspal nazaj in čez uro sem ga zbudil jaz – za raport. To je čas, ko pride v sobo paznik, in če spiš ali nimaš postlane postelje, dobiš minus. Tega pa se zaporniki bojijo kot hudič. Ni mi jasno, zakaj, ampak nekaj je že na tem. Čim so odšli, se spet vsi zvlečejo nazaj na postelje in nadaljujejo z drnjohanjem. Jaz, ko enkrat vstanem, mi ne gre več, zato se preprosto zakopljem v knjige. Okoli devetih pa sem pobrisal mizo in pometel po tleh. Mater, česa takega doma nisem počel. Če sem pometel enkrat na mesec, je bil to že uspeh. Postelje pa tako nisem nikoli pospravil, naj se prezračijo, je bil najboljši izgovor.

Govoril sem po telefonu z Bojanom D., ki je napovedal obisk. Komaj čakam, saj sem na svojem pedagogu opazil malo čuden obraz, ko sem omenil Bojana za telefon in obisk. Se ga boji? Socialni delavec tudi. To bo še smeja. Upam, da bo njegov obisk tudi vplival pozitivno na rok mojega bivanja v sanatoriju. Čim prej bi rad šel od tu. Že včeraj! Ne da se mi več biti tu. Prenasitil sem se teh rešetak in teh rešetakarjev.

Taubi

ZA REŠETKAMI: BREZ DOMA

Pošiljam ti par slikic in zapise o svojem življenju. Lahko objaviš tudi po odlomkih, če želiš. Jaz več nikoli ne bom tak, kot sem bil. Dogajajo se mi stvari, ki jih vrtijo drugi, ki so močni in prevladujejo. Komedija ali tragedija, se je za vprašat. Do izteka kazni mi je ostalo še šest mesecev. Vsak dan tam mi je kot pekel. Bojim pa se zunanjega sveta, saj nimam kam iti. Brezdomec sem, star 43 let. Nočem več. Zato sem se odločil za komuno. Edina možna rešitev je, pa še življenje si bom ustvaril, morda našel družinico, ljubezen in spokojnost.

Anno domini MMXX

Glas v glavi, ki želi mojo smrt, je še vedno prisoten. Tudi gledajo me kot svetovno čudo, ki ga je treba eliminirati zaradi težav, ki jih je povzročil drugim, delal pizdarije, spal kjer koli, žical. Vse sranje tega sveta se je zgrnilo name. V zaporu sem mislil, da mi bo bolje, pa je še huje, razen hrane in postelje. Neumnosti, ki jih razkrivam, mi ne gredo iz tintare. Pravijo glasovi, telegraf štanga je zabita v zemljo, jaz pa v glavo. Kot bi puzzle sestavljal.

Ne pomaga nič, iznašli so način, kako se pogovarjati z menoj, kot bi bil ribica v steklenem akvariju. Vrtijo se okoli mene in komentirajo, modrujejo o številnih stvareh od lopovščine do seksa. Večinoma so to ženski glasovi. Besede ženice: »Gate mi pokaži raje.« Petnajst minut kasneje: »Čim več se pogovarjaj z njim, vidiš, da je nasedu.« Stari glasovi: »Iz roke mi bo jedu!« Nato slišim smeh moškega.

To se pravi, da mi ne želijo nič dobrega. Mešajo se stavki in frekvence, ki jih poslušam že toliko časa, da zagospodarijo nad teboj. Dano ti je vedeti, da si nadzorovan noč in dan. Besede so servirane lasersko natančno. Posmeh in kritika. Brez svoje volje in sreče, ki je bila nekoč iz srca poslana. Brez ljubezni mi ni vredno živeti.

Vse to se dogaja v moji glavi! Raje bi bil gluhi, a upam, da to ne bo trajalo večno – vem, da ne bo. Osebni načrt: biti tukaj, dokler bo treba, saj se notri neprimerno boljše počutim – na varnem.

R. N., Dob, 2020

RAZVEDRILO

KRALJEVSKA ŠAHOVSKA UGANKA

Ugotovi najboljše zaporedje potez za belega.

Standardni algebrski šahovski zapis: pijon/kmet – brez oznake, S – skakač, L – lovec, T – trdnjava, D – dama, K – kralj, x – jemanje figure, + – šah, ++ – mat, O-O – mala rokada, O-O-O – velika rokada, = – remi/ponudba remija, e. p. – en passant (kmetovo jemanje mimogrede).

Jean Nikolič

REŠITEV JE OBJAVLJENA NA STRANI 30.

026
KRALJI
ULICE

Gogijeva kolumna:

RAZISKOVALEC

En lep in nadvse pozitiven pozdravček, dragi moji cenjeni bralci. Kak ste kaj? Upam, da ste predvsem zdravi in ne prestari za življenje. Sicer ne znam povedati, kdaj bi za življenje sploh lahko bili prestari. Življenje je eno. Ni popravilnih izpitov. Živiš zdaj in nikoli več in spomini so duša življenja. Ako izgubiš spomine, si brez vsega. In ako res obstaja novo življenje, je to novo življenje brez spominov na prejšnje življenje. Živiš pač jovo na novo, imaš šanso, da popraviš napake iz prejšnjega življenja.

Jaz ne bom čakal na novo življenje. Bom pa popravil napake, ki sem jih storil v tem. Dosti je to dela, dragi moji, in verjemite, da je to vse prej kot lahka zadeva. Prvo kot prvo sem že starček. Drugo kot drugo sem invalid brez desne noge, kot tretje sem zdravljene alkoholik in narkoman. Lepa in vsekakor zelo napeta igra je to, dragi moji. Verjemite, da mojega življenja niti sanjali ne bi. Jeba je to bila. Ena sama velika jeba! Oprostite izrazom, a drugače pač ne znam ne povedati in ne napisati. V glavnem sem preživel. Moja psiha in moje telo sta zdržala 40 let. Na to sem lahko ponosen in prekleto, da sem res! Končal sem univerzo šole življenja. V tej šoli so ocene obrnjene. Vedno je enka glavna ocena! Še boljše je, če je -1. To osvojiš pa pridobiš tako, da živiš in preživiš pekel ulice. Ljudje te sicer vidijo, nekateri celo ogovorijo. To je tak, kot da bi govoril z gnojem, saj se zgodi, da smrdiš najmanj na kilometer. Si pravi sin ulice. V takšnem življenju ni sreče. Je eno veliko trpljenje. Trpljenje

na kubik. Ni druge! Kakor koli že, iz tega govna se moraš izvleči sam. Nihče ti ne more pomagati. Vsakemu, ki mi je podaril kakršen koli cent, sem še danes zelo hvaležen. Vzemite to kot dar v raziskovalne namene. Raziskoval sem življenje in pri tem zelo trpel. Vendar sem bil kriv popolnoma sam. Sam sem se odločil za takšno pot. Nihče me ni silil v to. Nihče me ni na silo drogiral ali mi vlival žganja v usta. Nihče! Kriv sem in konec debate. Ne spadam med ljudi, ki za svojo nesrečo krivijo drugega ali druge. Ne! Kriv sem si popolnoma sam. Še bog nima prstov vmes. Menim sicer, da te bog ustvari, ampak to je to. Zate nato skrbijo starši, ne bog. Bog te opazuje in čaka in čaka. Ko mu čakanje dopizdi, pa enostavno poseže vmes. Tak ajnfoh je to, dragi moji. Ko mu dopizdiš, te vzame pač k sebi. Po moje ti pokaže, kje si grešil in zakaj te je kaznoval. V redu! Se strinjam!

Življenje je pač treba živet do smrti. To ti je že z rojstvom usojeno, in kaj češ. Pač živiš tak, kak ti najbolj paše. Meni je pasalo klošarsko življenje, zato sem ga tudi vsa ta pretekla leta živel. Bil sem srečen. Kje je logika? Kdo za boga milega si pa želi trpljenja? Zapomnite si, da je življenje vredno živet na polno, ne glede na to, kakšno življenje živiš! Hvala vam za nakup Kraljev pa srečno in zdravo 2021.

Goran Šrok - Gogi

KOMENTARNICA: 030 323 128

DRAGE BRALKE IN BRALCI, KER VEMO, DA VČASIH KAKŠNO MNENJE ZBEŽI Z OBZORJA, ŠE PREDEN PRIDEMO DO SVINČNIKA IN PAPIRJA OZIROMA STOLA PRED EKRANOM V VIRTUALNI SVET, IN KER JE MOBILNI TELEFON VEČINOMA NAŠ TESNEJŠI SODELAVEC, SMO ODPRLI KOMENTARNICO. V NJEJ OBJAVLJAMO VAŠE POHVALE, PRIPOMBE, PREDLOGE IN VTISE. OB VSAKRŠNI URI JIH LAHKO POŠLJETE NA TELEFONSKO ŠTEVILKO 030 323 128, NA UREDNISTVO@KRALJIULICE.ORG ALI NA NAŠ FACEBOOK PROFIL. VABLJENI H KOMENTIRANJU!

GIACOMOV FOTO KOTIČEK: »HRUP PREDMETOV, KI NE POVZROČAJO HRUPA«

<https://www.giacomodoni.com/>

Zazidana vrata, psihiatrična ustanova Pesaro

Tišina ni nikoli samo tišina. To je prostor, v katerem se skrivajo naši strahovi. To je prostor, v katerem komuniciramo s svojim notranjim jazom in kjer lahko jasneje prisluhnemo svojim potrebam.

Psihiatrična ustanova je polna tišin. Toda ob popolni odsotnosti hrupa lahko slišimo najbolj nadležne in glasne stvari. Stojim pred sobo polno čevljev, ki so ostali za bolniki. Nakopičeni so. Tiho. Ne morem si pomagati, da si ne bi predstavljal teka po hodnikih, zvoka korakov, življenja.

Čevlji, psihiatrična ustanova Cogoleto

To me spomni na stavek mojega učitelja grafičnega oblikovanja: »Prizor, ki vas pripravi do tega, da si zamišljate nasilje, je močnejši od resničnega prizora, kajti tisti, ki si ga predstavljate, je tisti, ki vas najbolj prestraši.«

In ti čevlji so glasni. Zelo glasni.

Giacomo Doni
Prevedel Jean Nikolič

Zunanost, psihiatrična ustanova Pesaro

Prazni prostori, psihiatrična ustanova Pesaro

Foto: arhiv KU

Klavdijin zdravstveni kotiček:

Klavdija Stanonik, Društvo Stigma

TEREN V NOVEM MESTU

V okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike (2014–2020) Ministrstvo za zdravje koordinira program Razvoj in nadgradnja mreže mobilnih enot za izvajanje preventivnih programov in programov zmanjševanja škode na področju prepovedanih drog. Gre za deset programov terenskega dela z uporabniki prepovedanih drog v izbranih nevladnih organizacijah in zdravstvenih institucijah, ki zajemajo aktivnosti preventive, zmanjševanja škode, zdravljenja in zdravstvene rehabilitacije.

»Teorija je, ko se vse ve, pa nič ne deluje. Praksa je, ko vse deluje, pa nihče ne ve, zakaj.« (Einstein)

Spet je teden naokoli. Vsak ponedeljek greva s šefom na teren v Novo mesto. Zbudi se že zgodaj zjutraj in se s kombijem odpeljeva proti Dolenjski. Veseliva se obiska najinih uporabnikov. Pripeljeva se na standardno mesto – postajo pri železnici. Kava je skuhana. In že so tukaj naši uporabniki. Malo poklepetamo in nato razdelimo sanitetni material. Sterilne gane 1, igle, povoje, sterilne zložence ... Nudim pomoč pri oskrbi kroničnih ran, ki jih očistim, razkužim s peroksidom, po navadi namestim še jodove obloge. Rano nato sterilno pokrijem.

Nekateri so zelo pridni in redno hodijo na preveze, drugi si rane previjajo sami. Zelo sem vesela, ko vidim uspeh pri delu.

Ob rednem previjanju se rane dobro celijo.

Čas hitro mine. Zadovoljna s svojim delom se odpeljeva nazaj v Ljubljano.

Ob sredah s sodelavko Tino hodiva na teren po Ljubljani. To je moj priljubljeni okoliš. Okoli 11. ure se odpraviva iz Župančičeve jame. Najprej obiščeva plac na Metelkovi pri Mercatorju. Tu je ponavadi največ uporabnikov. Razdeliva sterilni sanitetni material, malo tudi poklepetamo. Prineseva tudi kakšen šal, kapo in odeje za tiste, ki spijo pod milim nebom. Nadaljujeva po poti naprej na Tabor in v center Ljubljane. Sem in tja srečava kakšnega uporabnika. Za vsakega si vzamemva čas, posebno za tiste, ki so v stiski in potrebujejo pogovor ali kakšne napotitve glede zdravljenja odvisnosti. Nadaljujeva proti Križankam in rimskemu zidu. Tukaj vrževa uč na okolico in iščeva morebitne odvržene igle. Ko kaj najdeva, to poslikava in pošljeva ljubljanski Snagi, da pridejo počistit. Najpogostejše aktivnosti mojega dela so razdeljevanje sterilnega pribora za uporabo drog, razdeljevanje sanitetnega materiala ter prevezava kroničnih in akutnih ran. Na terenu seveda po navadi ni ustreznih okoliščin, da bi lahko delala preveze, zato vsakega uporabnika, ki rabi tovrstno pomoč, povabim v Župančičevo jamo, kjer imam manjšo ambulanto. Nudim tudi drugo zdravstveno pomoč, kot so napotitve na detoksikacijo ali celo pedikuro, saj sem po poklicu tudi pedikerka.

028
KRALJI
ULICE

TEDEN

Pred časom sem prejel vabilo na redni sestanek pri svetovalki na Zavodu za zaposlovanje. Odpravil sem se peš, saj vsa sredstva, ki jih prejmem, namenim za plačilo stanovanja in položnic. Jem enkrat dnevno, če je »praznik«, si privoščim dva obroka. Če bi plačal avtobusni prevoz, bi se moral torej odreči še temu.

Zunaj je deževalo, dežnika – četudi stane le nekaj evrov – si ne privoščim iz enakega razloga kot pri avtobusni vozovnici. Nisem jamral. Imel sem kapuco. Iz sladkorja nisem, premočenosti do kože pa sem tudi navajen že desetletja. Prejšnjo noč nisem zatisnil očesa, da ja ne bi zamudil sestanka, saj me je skrbelo, da bi bil posledično lahko izbrisan iz evidence brezposelnih. Naročen sem bil zgodaj zjutraj, bil sem prvi v vrsti. Kolikor se je dalo, sem se pozanimal tudi o dodatnih možnostih, predvsem o pridobivanju izobrazbe, kar zavod v nekaterih primerih omogoča. Po 40 minutnem čakanju sem opomnil zaposlene, da sem naročen in čakam že od začetka uradnih ur. Ko so mi nejevoljno odgovorili, naj počakam, da bo moja svetovalka že prišla pome, sem razočarano pobesil pogled na premočene hlače in čevlje ter razmišljal o tem, da me na poti nazaj domov čaka še en tuš hladnega dežja. Čez nekaj časa sem obupal in odkorakal skozi vrata. Z mizice sem vzel nekaj brošur in se na poti domov v sosednji stavbi vpisal še med obiskovalce računalniških prostorov zavoda, da bi imel dokaz, da sem se tistega dne resnično zglasil tam.

Ob prihodu domov sem skočil pod vroč tuš, čaja nisem imel, zato sem si namesto njega skuhal pol litra močne kave in legel v

posteljo. Zbudil sem se šele sredi naslednje noči. Z vročino. Kak teden sem rabil, da sem kolikor koliko toliko prišel k sebi. V vmesnem času sem moral seveda še hoditi v trgovino in skrbeti za vse tekoče zadeve. Kdaj sem si nazadnje zaradi bolezni lahko privoščil ležati v postelji, ne pomnim. Na ukazano samoizolacijo se ne morem ozirati v želenem obsegu, saj četudi bi bil okužen, ne bi mogel ostati povsem samoizoliran, ker živim sam in nimam nikogar, ki bi namesto mene hodil v trgovino itd. In koliko takšnih je v državi, se sprašujem. Vsakič, ko slišim vladne govorce in novinarje, kako bentijo, da ljudje kljub okužbi hodijo v trgovino, bi jih najraje strpal za kako žico. Na katerem planetu živijo? Želim jim, da bi doživeli enako obravnavo uradnih institucij, kot je je deležna večina državljanov, ko bije boj z mlini na veter.

Hospitalizacije si nikdar nisem mogel privoščiti. V tem primeru bi ostal brez popolnoma vsega. Tako stanovanja kot tudi vsega premoženja. Točno to sem izkusil pred leti, ko me je po navedbah zdravstvenega osebja zadnji trenutek rešilec odpeljal v UKC, kjer sem ostal štiri mesece. Ob odpustu iz bolnice pa pristal na cesti.

Že v otroštvu sem imel izkušnjo s klinično smrtjo. Po oživljanju so me sicer spravili nazaj na ta svet. Prekrasna izkušnja. Nikogar, ki bi te obsojal, gledal pod prste, za kaj krivil. Zgolj tisto, česar še nisem dokončno izkusil.

OGLASNA DESKA

Skočite v PRP trgovinico na Poljansko cesto 14 ali v butik in skladišče v Studenec 41. Tam boste našli lončke za rože, okraske, knjige, slike, igrače, umetnine in starine. Ni, da ni, ker mi kupimo vse, kar je zastoj, in podarimo po simbolični ceni. Lahko nam tudi kaj donirate. Poglejte pa si tudi našo ponudbo storitev čiščenja, selitev, likanja, vrtnarjenja itd. Več na www.robaraba.si.

Izšel je drugi slovenski prevod knjige Willa Halla z naslovom Vodnik za opuščanje uporabe psihiatričnih zdravil v skladu z načeli zmanjševanje škode. Zainteresirani jo lahko kupite po ceni 3 € na sedežu društva Pražakova 6 v Ljubljani, ali jo naročite po ceni 5 € po pošti.

Uspešno poučujem angleški jezik.
Gregor: 051 732 740

Društvo Kralji ulice se za donacije v mesecu decembru zahvaljuje:

- pekarni OSEM,
 - slaščičarni ZVEZDA,
 - društvu LAJKA za hrano za pse in mačke,
 - fotostudiu FOTO GRAD za pet kupončkov za fotografiranje,
 - vrtcu HANSA CHRISTIANA ANDERSENA za pekovske izdelke,
 - vsem SKRITIM BOŽIČKOM za darila,
 - podjetju ZIVABOWL za instant obroke,
 - pobudi URESNIČI ŽELJO za darila,
 - društvu TRIJE ZIMSKE BOTRI za darila,
 - SENSILAB.SI za vitamin D3 in
 - vsem dobrim ljudem za oblačila, obutev, hrano in denarna nakazila.
- Se priporočamo za naprej.

Urejam grobove v Ljubljani.
Tel.: 069 924 752.

Podari knjigo in jo prinesi na Kralje. Pražakova 6, 1000 Ljubljana.
Pon.–pet. 8.00–15.00.
Tel.: 059 022 503

V društvu Kralji ulice sprejemamo hrano za naše brezdomne pse. Bo zelo dobrodošla! Hvala!

Športna sekcija Kralji ulice vas vabi vsak četrtek 10.00–10.45 v Športni center Triglav za Bežigradom (balon) na nogometno urico. Vsi dobrodošli!

029
KRALJI
ULICE

Delovanje našega društva lahko podprete tudi tako, da nam namenite 0,5 odstotka dohodnine, ki vam jo država odmeri za preteklo leto. To storite s spodnjim obrazcem, ki ga izpolnite in

pošljete na pristojni urad FURS (v Ljubljani je naslov: Davčna ulica 1, 1000 Ljubljana). Hvala!

PODATKI O DAVCNEM ZAVEZANCU:

(ime in priimek davčnega zavezanca)

(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

(poštna številka, ime pošte)

(davčna številka)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(pristojni finančni urad)

**DRUGIM SEM SOLIL PAMET,
SEDAJ SO MI NATRESLI POPRA!**

GREGOR B. HANN

ZAHTEVA za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca								Odstotek (%)
Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice	2	3	9	5	6	0	4	6	0,5

V/Na _____, dne _____

_____ podpis zavezanca/ke

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16																																																																																	
																17																																																																																
<table border="1"> <tr> <td>AVTOR JOŽE PAUMAN</td> <td>PRED- STOPNJA TROMBINA</td> <td>OSTANEK, PREOSTA- NEK IZ PREJ- ŠNJIH ČASOV</td> <td>HRIBOVJE JUŽNO OD MRTVEGA MORJA</td> <td>NIZOZEMSKI SLIKAR, (GERRIT, GERARD, 1613-1675)</td> <td>POTPURI, SESTAVLJEN IZ ODOMKOV ZNANIH SKIADR</td> <td>OSEBNI ZAJMEK</td> <td>LIJAK, LJ</td> <td>POSADKA, MOŠTVO</td> <td>OKROGLASTA TVORBA IZ ŠKOLJK</td> </tr> <tr> <td>GIB TELOVADCA NABRADLJI</td> <td></td> <td>29</td> <td>19</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>7</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>ČLANI SAVO- STANSKEGA VERŠKEGA REDA</td> <td></td> <td>5</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>21</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>MESTO V BOSNI OB KRIVAJI</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>27</td> <td>16</td> <td>JADRANSKI OTOK IME POKOJNE GAREŽISER- JAPANDIJA</td> <td></td> <td>14</td> <td></td> </tr> <tr> <td>IME MOTO- KROSISTA GAJSEFA</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>DRAGO TRŠAR</td> <td></td> <td></td> <td>PRIMOŽ EKART</td> <td></td> <td>12</td> </tr> <tr> <td>RDEČI KRIŽ HITER VZPON, RAZVOJ, RAZCVET</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>KOSTUMO- GRAFKA (VALČI) REKA V SIBIRIJI</td> <td></td> <td></td> <td>MANJŠA VOJAŠKA ENOTA</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>25</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>RAZLIČEK MINERALA BERILA, ZNAN DRAGI KAMEN</td> <td>ZBIRKA GRAMO- FONSKIH PLOŠČ, DISKOTEKA</td> </tr> </table>																AVTOR JOŽE PAUMAN	PRED- STOPNJA TROMBINA	OSTANEK, PREOSTA- NEK IZ PREJ- ŠNJIH ČASOV	HRIBOVJE JUŽNO OD MRTVEGA MORJA	NIZOZEMSKI SLIKAR, (GERRIT, GERARD, 1613-1675)	POTPURI, SESTAVLJEN IZ ODOMKOV ZNANIH SKIADR	OSEBNI ZAJMEK	LIJAK, LJ	POSADKA, MOŠTVO	OKROGLASTA TVORBA IZ ŠKOLJK	GIB TELOVADCA NABRADLJI		29	19				7			ČLANI SAVO- STANSKEGA VERŠKEGA REDA		5				21				MESTO V BOSNI OB KRIVAJI				27	16	JADRANSKI OTOK IME POKOJNE GAREŽISER- JAPANDIJA		14		IME MOTO- KROSISTA GAJSEFA				DRAGO TRŠAR			PRIMOŽ EKART		12	RDEČI KRIŽ HITER VZPON, RAZVOJ, RAZCVET				KOSTUMO- GRAFKA (VALČI) REKA V SIBIRIJI			MANJŠA VOJAŠKA ENOTA							25														RAZLIČEK MINERALA BERILA, ZNAN DRAGI KAMEN	ZBIRKA GRAMO- FONSKIH PLOŠČ, DISKOTEKA	18
AVTOR JOŽE PAUMAN	PRED- STOPNJA TROMBINA	OSTANEK, PREOSTA- NEK IZ PREJ- ŠNJIH ČASOV	HRIBOVJE JUŽNO OD MRTVEGA MORJA	NIZOZEMSKI SLIKAR, (GERRIT, GERARD, 1613-1675)	POTPURI, SESTAVLJEN IZ ODOMKOV ZNANIH SKIADR	OSEBNI ZAJMEK	LIJAK, LJ	POSADKA, MOŠTVO	OKROGLASTA TVORBA IZ ŠKOLJK																																																																																							
GIB TELOVADCA NABRADLJI		29	19				7																																																																																									
ČLANI SAVO- STANSKEGA VERŠKEGA REDA		5				21																																																																																										
MESTO V BOSNI OB KRIVAJI				27	16	JADRANSKI OTOK IME POKOJNE GAREŽISER- JAPANDIJA		14																																																																																								
IME MOTO- KROSISTA GAJSEFA				DRAGO TRŠAR			PRIMOŽ EKART		12																																																																																							
RDEČI KRIŽ HITER VZPON, RAZVOJ, RAZCVET				KOSTUMO- GRAFKA (VALČI) REKA V SIBIRIJI			MANJŠA VOJAŠKA ENOTA																																																																																									
				25																																																																																												
								RAZLIČEK MINERALA BERILA, ZNAN DRAGI KAMEN	ZBIRKA GRAMO- FONSKIH PLOŠČ, DISKOTEKA																																																																																							
																19																																																																																
																20																																																																																
																21																																																																																
																22																																																																																
																23																																																																																
																24																																																																																
																25																																																																																
																26																																																																																
																27																																																																																
																28																																																																																
																29																																																																																
																30																																																																																
																31																																																																																
																32																																																																																

suflet: BABARAG- kraj v Romuniji, v Debrudži. BABAKOTO-drugo ime za ojico indri, KVODLIBET-potpuri, sestavljen iz odomkov znanih skladb

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Rešitev šahovske uganke:

1: Dg2, g6; 2: Dxa8+.

NAGRADNA KRIŽANKA

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite do konca tekočega meseca na urednistvo@kraljiulice.org ali na naslov Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana in se potegujte za štiri CD ploščke Balade na bledečih tleh, izvajalcev Kvinton & Borut Gombač. Iskrene čestitke nagrajencem in nagrajenki pravilno rešene novembrske nagradne križanke, ki so: Jože Žakelj iz Loga pri Brezovici, Damjan Novinc iz Ljubljane, Diego De La Calli iz Domžal in Janja Bajde iz Smlednika.

A black and white comic panel showing two men in silhouette. The man on the left is speaking, and the man on the right is listening. The background is dark, and the characters are outlined in white.

KAJ POL, A SE BOŠ
ČEPU PROT KORONI?

NE GA SRAT, TASTAR,
TO JE STRUP!

A black and white comic panel showing two men in silhouette. The man on the left is speaking, and the man on the right is listening. The background is dark, and the characters are outlined in white.

STO EVRSKIH PLAČAJO
VSAKMU, K SE BO!

RES!?
A SE LOHK
VEČKRAT?

Št. 175

**JANUAR
2021**

Časopis za brezdomstvo
in sorodna socialna vprašanja

PROSTOVOLJNI PRISPEVEK: 1 EUR

Polovico dobi član_ica društva.

KRALJI ULICE

